

Maanpuolustuskorkeakoulu

Sotataidon laitos

Julkaisusarja 3: Työpapereita nro 10

“Niin sotii kuin harjoittelee”

Tulkintoja Zapad-2017 sotaharjoitustapahtumista sekä arvio Venäjän asevoimien joukkojen käytöstä ja toimintatavoista Zapad-2017-harjoitukseen peilaten

Vladimir Panschin

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU
SOTATAIDON LAITOS
JULKAISUSARJA 3: TYÖPAPEREITA NRO 10

NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY
DEPARTMENT OF WARFARE
SERIES 3: WORKING PAPERS NO. 10

”Niin sotii kuin harjoittelee”

**Tulkintoja Zapad-2017 sotaharjoitustapahtumista sekä arvio
Venäjän asevoimien joukkojen käytöstä ja toimintatavoista
Zapad-2017-harjoitukseen peilaten**

Vladimir Panschin

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU
HELSINKI 2019

Vladimir Panschin: *"Niin sotii kuin harjoittelee"* – *Tulkintoja Zapad-2017 sotaharjoitustapahtumista sekä arvio Venäjän asevoimien joukkojen käytöstä ja toimintatavoista Zapad-2017-harjoitukseen peilaten*

Maanpuolustuskorkeakoulu
Sotataidon laitos
Julkaisusarja 3: Työpapereita nro 10
National Defence University
Department of Warfare
Series 3: Working Papers no. 10

VASTUUVAPAUSLAUSEKE

Työpaperit ovat luonteeltaan keskustelun avauksia tai alustavia tutkimusraportteja. Työpapereiden avulla kirjoittajat voivat myös raportoida ja analysoida ajankohtaisia tapahtumia. Työpapereiden sähköisellä julkaisemisella Maanpuolustuskorkeakoulu toivoo kirjoittajien saavan rakentavaa palautetta kirjoituksilleen.

Maanpuolustuskorkeakoulu ei vastaa työpapereiden sisällöstä, mielipiteistä, havainnoista tai johtopäätöksistä, vaan vastuu niistä kuuluu yksinomaan niiden kirjoittajille.

Työpaperit tarkastetaan Maanpuolustuskorkeakoulun laitoskohtaisissa julkaisutyöryhmissä, mutta niitä ei arvioida käyttämällä akateemista ”blind peer-review” -prosessia. Lähtökohtaisesti työpaperit kirjoitetaan kuitenkin noudattaen samoja tieteellisen kirjoittamisen sääntöjä ja hyviä tieteen tekemisen käytäntöjä, mutta niiden läpikäymä arviointiprosessi on kevyempi ja nopeampi kuin tieteellisten julkaisuiden.

Uusimmat julkaisut pdf-muodossa: <http://www.doria.fi/handle/10024/73990>

Kannen kuva: Presidentti Vladimir Putin ja Venäjän yleisesikunnan päällikkö Valeri Gerasimov Lužskij'n harjoitusalueella 18. syyskuuta 2017.

Kansikuvan kuvalähde: <http://www.kremlin.ru/events/president/news/55644> (CC 4.0)

ISBN 978-951-25-3065-6 (pdf)
ISSN 2343-0753 (verkkojulkaisu)

Maanpuolustuskorkeakoulu – Sotataidon laitos
National Defence University – Department of Warfare

Helsinki 2019

TIIVISTELMÄ

Vanha sanonta ”niin sotiä, kuin harjoittelee” pitää yhä paikkansa. Rippumatta siitä, minkä maan asevoimista on kysymys, yksittäisiä sotilaita ja joukkoja harjoitetaan siten, kuin niitä on sodan aikana tarkoitus käyttää. Jotta sotilasjohtaja voi menestyä taistelussa, on hänen tunnettava vastassa olevan mahdollisen vihollisen organisaatio, keskeisimmän aseistuksen tuhovaikutus, mutta ennen kaikkea mahdollisen vastustajan joukkojen käyttöperiaatteet eri taistelulajeissa.

Historia ja nykyajan tapahtumat ovat osoittaneet, että muiden suurvaltojen tavoin myös Venäjä käyttää tarvittaessa sotilaallista voimaa omien ulko- ja turvallisuuspoliittisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. Täten ei ole poissuljettua, etteikö Venäjän sotilaallinen aggressio voisi kohdistua Suomeen tai etteikö sen sotilaalliset toimet lähi-alueellamme saattaisi heijastua Suomen turvallisuuteen. Tästä syystä jokaisen suomalaisen upseerin on kyettävä tehtävissään menestyäkseen arvioimaan Venäjän asevoimien toimintaa sekä tunnettava sen joukkojen keskeisimmät käyttöperiaatteet ja toimintatavat.

Edellä mainitun tavoitteen saavuttamisen helpottamiseksi tässä työpaperissa esitellään kaksi erilaista tulkintaa Venäjän asevoimien käytöstä Zapad-2017-sotaharjoitusviitekehyksessä. Ensimmäinen tulkinta perustuu Venäjän ja Valko-Venäjän puolustusministeriöiden viralliseen Zapad-2017-harjoitusuutisointiin. Toinen tulkinta perustuu liettualaisen tutkijan, majuri evp. Daivis Petraitisin pidempiaikaisiin tutkimuksiin Zapad-sotaharjoituksista. Esitettävien tulkintojen keskeisimmät erot johtuvat tulkintojen erilaisesta viitekehyksestä. Ensimmäisen tulkinnan viitekehys on yksittäinen sotaharjoitus. Jälkimmäisen tulkinnan viitekehys on puolestaan strateginen sotilasoperaatio ja edustaa näin ollen ensimmäistä tulkintaa laajempaa näkökulmaa.

Virallisessa Zapad-2017-sotaharjoituksessa Venäjän ja Valko-Venäjän valtioliiton joukot harjoittelivat perinteisin aseina käytävää sodankäyntiä puolustusliitto Naton joukkoja vastaan. Valmiudenkohotus- ja joukkojen keskitysmarssivaiheen jälkeen valtioliiton joukot harjoittelivat puolustussodankäynnin eri vaiheita. Sotaharjoituksen sovelletussa vaiheessa Venäjän ja Valko-Venäjän yhteisen joukkoryhmittymän joukot löivät puolustusryhmittymään tunkeutuneen vihollisen Läntisen sotilaspäivän panssari- ja maahanlaskujoukkojen yhteistoiminnan epäsuoran tulen ja ilmavoimien tukemana. Maalla tapahtuneiden ratkaisutaistelujen lisäksi sovelletun vaiheen taisteluita käytettiin myös ilmassa ja merellä.

Daivis Petraitisin tulkinnan mukaan Venäjän yleisesikunnan operaatiopäähallinnon operaatiosuunnitelma länttä vastaan käytävän sodan varalle on nimeltään ”Zapad”. Petraitisin tulkinnan mukaan kyseinen operaatio koostuu kolmesta vaiheesta: 1) Venäjän asevoimien yllätyshyökkäys sillanpääasemien valtaamiseksi, 2) saavutetun sotilaallisen edun varmistaminen ja tilanteen vakauttaminen, sekä 3) totaalinen kaikkiin voimavaroihin perustuva puolustus. Petraitis tulkitsee, että vuonna 2017 harjoiteltiin ensi kertaa yhtenä kokonaisuutena kaikkia Zapad-operaation kolmea vaihetta. Petraitisin näkemyksen mukaan virallisen Zapad-2017-harjoituksen aikana harjoiteltiin

etupäässä Zapad-operaation kolmatta vaihetta, massiivista koko kansakunnan voimavaroin tapahtuvaa puolustusta.

Venäläisten maavoimajoukkojen marsseja ja puolustukseen ryhmittymistä suojataan ilmatorjunnalla ja ilmavoimilla. Lisäksi yleisjoukkojen toiminnan suojaukseen osallistuvat myös suojele- ja elektronisen sodankäynnin joukot. Venäläisen puolustustaistelun ominaisuuksia ovat syvyys, aktiivisuus sekä voimakkaan tulituen käyttö. Viholliseen pyritään vaikuttamaan jo ennen puolustukseen ryhmittyneiden joukkojen taistelukosketusta. Tässä tarkoituksessa vihollisen syvyyteen lähetetään tiedustelu- ja tuhotyöpartioita sekä lennokkeja.

Puolustukseen ryhmittyneiden joukkojen taistelua tuetaan voimakkaalla epäsuoralla ja ilmavoimien tulella. Hyökkäävän vihollisen toimintavapauden riistämiseksi sen taistelusta irti olevat osat sidotaan taisteluun venäläiselle liikkuvalla puolustustaistellulle ominaisin piirtein maahanlaskuin ja koukkauksin. Myös moottoroidun jalkaväen ja panssarijoukkojen vastahyökkäykset ovat oleellinen osa venäläistä aktiivista ja liikkuvaa puolustustaistelua. Vastahyökkäyksillä lyödään puolustusasemiin tunkeutunut vihollinen ja luodaan edellytykset omien joukkojen alkuperäisasetelman palauttamiselle. Vastahyökkäyksiä tuetaan voimakkaalla epäsuoralla ja ilmavoimien tulella. Mikäli mahdollista, myös merivoimakomponentti tukee tulellaan maavoimien taistelua.

Venäläiset arvioivat, että vihollinen pystyy paikantamaan puolustustaisteluita tukevien perinteisten raskaiden aseiden tuliasemat pian sen jälkeen, kun nämä ovat avanneet tulen. Konventionaalisten raskaiden aseiden taistelujen aikaisen toiminta-ajan maksimoimiseksi ainakin epäsuorantulen ja ilmatorjunnan tuliyksiköt vaihtavat tulitoiminnan ohessa toistuvasti tuliasemia. Sama toimintaperiaate on havaittavissa puolustustaisteluihin osallistuvien panssarivaunujen ja taisteluhelikopterien taisteluteknikassa.

Venäläiselle sotilasjohtajille opetetaan nopeaa aikakriittistä päätöksentekoa. Tällöin johtamisessa korostuu reaaliaikaiseen tilannekuvaan perustuva johtaminen. Sen mahdollistavat eritasoisissa esikunnissa olevat salatut, digitaaliset johtamisjärjestelmät, joilla päätöksentekijöille voidaan välittää heidän tarvitsemiaan tietoja aina yksittäisestä taistelijasta tai vihollisen selustassa operoivasta lennokista alkaen. Venäläisen käsityksen mukaan nopean ja reaaliaikaisen johtamisen ohella menestyksekkään sotatoimen edellytyksenä on kyky johtaa yhdenaikaisesti kaikkien puolustushaarojen toimintoja.

Venäjänsä asevoimien joukkoja koulutetaan sotaharjoituksissa lähiajan sotakokemuksiin perustuen niin lähellä sodanajan olosuhteita kuin se vain on mahdollista. Sotaharjoituksissa taistelussa olevia joukkoja koulutetaan toimimaan voimakkaan vihollistulen, erityisesti voimakkaan ilmavihollisen vaikutuksen alaisena. Yhtä lailla Venäjän asevoimien sotaharjoituksissa kiinnitetään jatkuvaa huomiota siihen, että vihollisen toiminnan oleellisena osana on voimakas elektroninen häirintä. Menestyksekkään oman toiminnan takaamiseksi Venäjän asevoimien joukkoja koulutetaan sotaharjoituksissa puolustushaarasta ja taistelujen vaiheesta riippumatta jatkuvasti huolehtimaan niin sotamateriaalin kuin sotilaiden fyysisen ja psyykkisen taistelukykyyn ylläpidosta ja palauttamisesta.

“You Fight as You Train” – Interpretations on the ZAPAD 2017 Exercise Events, and an Assessment on the Use and Operating Procedures of Russian Armed Forces’ Units in Light of ZAPAD 2017

ABSTRACT

The old saying of “you fight as you train” still holds true. Regardless of what country’s military one talks about, individual soldiers and units are exercised in the same way that they are meant to be used during wartime. In order for a military leader to be successful, she or he need to know the organisation of the potential enemy, the kill potential of central weapons, and above all else, the operating principles of the enemy’s forces in different types of operations.

History and contemporary events have shown that just like other superpowers, Russia is prepared to use military force to achieve its own foreign and security policy goals. Thus, the possibility of Russian military aggression directed against Finland cannot be excluded or that its military actions in neighbouring areas might have an impact on Finland’s security. That is why, for them to be successful in their job, every Finnish officer must be able to assess the activities of the Russian Armed Forces, and to know its central principles for using its forces and their operating procedures.

To help facilitate achieving that goal, this working paper presents two different interpretations on the use of Russia’s Armed Forces in the ZAPAD 2017 exercise framework. The first interpretation is based on the official exercise news reporting from ZAPAD 2017 by the Russian and Belarussian Ministries of Defence. The second interpretation is based on the long term research of a Lithuanian researcher, Major (retired) Daivis Petraitis, about the ZAPAD exercises. The central differences between the interpretations are caused by the different frameworks of interpretation. The framework for the first interpretation is a single military exercise. The framework for the second one is that of a strategic military operation and thus it represents a perspective that is more extensive than the first.

In the official ZAPAD 17 exercise the forces of the Union State of Russia and Belarus practised conducting operations against NATO forces using conventional weapons. After the phases of raising readiness and concentrating forces the Union State’s forces trained in the different phases of defensive warfare. In the tactical phase of the exercise, the combined Russian and Belarussian forces defeated the enemy that had penetrated their defensive positions in a joint operation using the armoured and airborne forces of the Western Military District, supported by indirect fire and air power. In addition to the decisive land battles, during the tactical phase fighting also took place at sea and in the air.

According to Daivis Petraitis’ interpretation, the operational plan of the Russian General Staff’s Main Operational Directorate in a war against the west is “Zapad”. He states that the operation in question consists of three phases: 1) a surprise attack by the Russian Armed Forces to secure bridgeheads, 2) to secure a achieved military advantage and to stabilise the situation, and 3) total defence, using all resources. Pet-

raitis also sees that 2017 was the first time that all of the three phases of the ZAPAD operation were rehearsed as an entity. According to his point of view ZAPAD 2017 mainly rehearsed the third phase of the ZAPAD operation: a massive defence, using all of the resources of the nation.

The marches and deploying in defence of Russian army units are protected by ground-based air defence and the Air Force. The activities of the combined arms units are also protected by CBRN and electronic warfare forces. Some of the characteristics of Russian defensive operations include depth, activity and heavy use of fire support. The purpose is to have effects on the enemy even before the deployed troops are contact. For this purpose, reconnaissance and sabotage patrols as well as drones are sent in depth behind enemy lines.

The troops that are deployed in defence are supported with heavy indirect fire and with Air Force fires. To deny the attacking enemy its freedom of action, its units that are not engaged in combat will be drawn into battle by using characteristic elements of Russian mobile defence. These include airborne landings and flanking manoeuvres. Also counter-attacks by motorised infantry and armoured forces are an essential part of the active and mobile Russian defence doctrine. The counter-attacks are used to defeat the enemy that has broken through the defence and creates prerequisites for regaining the original positions of friendly forces. Counter-attacks are supported with heavy indirect fire and with Air Force fires. If possible, also the naval component will use its fires to support the combat of the ground forces.

The Russians estimate that the enemy can locate the firing positions of traditional heavy weapons supporting defensive operations soon after the weapons have opened fire. To maximise the operating time of conventional heavy weapons during combat, at least the indirect fire and ground-based air defence units change positions frequently during firing operations. The same operating principle can be noted in the tactics and techniques used by main battle tanks and attack helicopters participating in defensive operations.

Russian military leaders are taught quick, time-critical decision-making. This emphasizes command based on real-time situation picture. It is enabled by encrypted, digital C4 systems located on different command levels. These systems make it possible to deliver the necessary information to the decision-makers, ranging from information received from a single soldier to an unmanned aerial vehicle operating behind enemy lines. According to the Russian view, in addition to quick and real-time command, the ability to simultaneously lead joint operations is a requirement for a successful military operation.

During exercises the troops of the Russian Armed Forces are trained in as realistic wartime conditions as possible, and the training is based on based on contemporary combat experience. During exercises the units engaged in combat are trained to operate under heavy enemy fire, particularly under conditions where the enemy will use its air power to attack Russian forces. Likewise, the exercises of the Russian Armed Forces continuously pay attention to the fact that heavy electronic jamming

is a central part of enemy operations. To insure its own successful operations, regardless of service or current the combat phase, during exercises the troops of the Russian Armed Forces are trained to continuously look after their physical and psychological performance and recovery, and the maintenance and recovery of military materiel.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	i
ABSTRACT	iii
1 JOHDANTO	1
1.1 Työpaperin tavoite ja lähteet	1
1.2 Sotasuunnitelma länttä vastaan – taustatietoa Zapad-harjoituksista ja -operaatiosta	2
1.3 Faktaa vai fiktiota – Zapad-2017-harjoitusjoukot, harjoitusskenaario sekä -tavoite	3
2 ZAPAD-2017 -HARJOITUKSEN TOTEUTUS – KAKSI ERI TULKINTAA	6
2.1 Johtaminen keskiössä – strategiseen harjoitukseen valmistavat harjoitukset	6
2.2 Aktiivivaihe – aseet puhuvat	6
2.3 Tulkinta Zapad-2017 harjoitustapahtumista	18
2.4 Toinen tulkinta Zapad-2017-harjoituksesta	23
3 ARVIO VENÄLÄISEN SOTAHARJOITUKSEN RAKENTEESTA, VENÄJÄN ASEVOIMIEN JOUKKOJEN KÄYTÖSTÄ SEKÄ TOIMINTATAVOISTA ZAPAD-2017-HARJOITUKSEN PERUSTEELLA	31
3.1 Arvio venäläisen sotaharjoituksen rakenteesta	31
3.2 Arvio Venäjän asevoimien joukkojen käytöstä sekä toimintatavoista	31
LÄHTEET	34
LIITTEET	35

1 JOHDANTO

1.1 Työpaperin tavoite ja lähteet

Vanha sanonta ”niin sotii, kuin harjoittelee” pitää yhä paikkansa. Riippumatta siitä, minä maan asevoimista on kysymys, yksittäisiä sotilaita ja joukkoja harjoitetaan harjoituksen koosta riippumatta siten, kuin niitä on tarkoitus sodan aikana käyttää. Jotta sotilasjohtaja voi menestyä taistelussa, on hänen tunnettava vastassa olevan mahdollisen vihollisen organisaatio, keskeisimmän aseistuksen tuhovaikutus, mutta ennen kaikkea mahdollisen vastustajan joukkojen käyttöperiaatteet eri taistelulajeissa. Viimeksi mainittuun kukin voi perehtyä lukemalla mahdollisen vihollisen sotataidosta julkaistua artikkeleita, tieteellisiä julkaisuja tai ohjesääntöjä. Perehtyminen mahdollisen vihollisen sotataitoon on kaikkein hedelmällisintä silloin, kun lähdeaineistoon voidaan perehtyä alkuperäiskielellä.

Historia ja nykyajan tapahtumat¹ ovat osoittaneet, että muiden suurvaltojen tavoin myös Venäjä käyttää tarvittaessa sotilaallista voimaa intressiensä ajamiseen. Täten ei ole poissuljettua, etteikö Venäjän sotilaallinen aggressio voisi kohdistua Suomeen tai etteikö sen sotilaalliset toimet lähialueellamme saattaisi heijastua Suomen turvallisuuteen. Tästä syystä, jokaisen suomalaisen upseerin on kyettävä tehtävissään menestyäkseen arvioimaan Venäjän asevoimien toimintaa sekä tunnettava sen joukkojen keskeisimmät käyttöperiaatteet ja toimintatavat.

Tämän työpaperin tavoitteena on tukea erityisesti niitä Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijoita, jotka tarvitsevat tietoa Venäjän asevoimien joukkojen käytöstä ja toimintaperiaatteesta, mutta eivät pysty hankkimaan kyseistä tietoutta vajavaisen venäjän kielen taidon takia. Edellä mainitun tavoitteen saavuttamiseksi tässä työpaperissa luodaan kuva Venäjän asevoimien joukkojen käytöstä ja niiden toimintaperiaatteista strategisessa Zapad-2017-sotaharjoituksessa tulkitsemalla virallista venäläistä ja valkovenäläistä harjoitusuutisointia. On mahdollista, että kyseinen tulkinta päättyy joukkojen käytöstä ja toimintaperiaatteista pitkälti sellaiseen lopputulemaan kuin Venäjän yleisesikunta haluaakin läntisten analytikkojen tulkitsevan harjoitusuutisointia. Virallisen harjoitusuutisoinnin analysointi ei välttämättä kuitenkaan anna väärää kuvaa joukkojen käytöstä ja toimintaperiaatteista ainakaan taktis-operatiivisella tasolla, mutta harjoituksen strateginen tilanne ja päämäärä saattavat muodostua virheellisiksi, mikäli tulkintoja tehdään pelkästään virallisessa harjoitusviitekehelyksessä.

Edellä mainitun mahdollisen virhevaikutuksen minimoimiseksi tässä työpaperissa esitetään myös toinen tulkinta Zapad-2017-harjoituksen kulusta, toteutuksesta sekä strategisesta viitekehelyksestä käsittelemällä keskeisimmät havainnot liettualaisen tutkijan, majuri evp. Daivis Petraitisin tutkimuksesta ”The Anatomy of Zapad-2017: Certain Features of Russian Military Planning”. Siinä Petraitis on asettanut viralliset Zapad-2017-harjoitustapahtumat sekä sen kanssa joko samaan tai pääpiirtein samaan aikaan Venäjällä tapahtuneet muut sotilaalliset harjoitukset yhteen viitekehelykseen. Hän siis tarkastelee Zapad-2017-harjoitusta ynnä muuta Venäjällä sa-

---

¹ Nykyajan tapahtumilla tarkoitetaan Venäjän ja Georgian välistä sotaa 2008, Venäjän toteuttamaa Krimin miehittämistä ja liittämistä Venäjän yhteyteen ja sotilaallista toimintaa Itä-Ukrainassa vuodesta 2014 alkaen sekä Venäjän aseellista osallistumista Syyrian sisällissotaan vuodesta 2015 alkaen.

maan aikaan tapahtunutta sotilaallista ja puolisosotilaallista harjoitustoimintaa yhtenä kokonaisuutena. Lisäksi Petraitis asettaa syksyn 2017 harjoitustoiminnan olettamansa Venäjän asevoimien läntisen toimintasuunnan operaatiosuunnitelman yhdeksi osaksi. Kuten myöhemmin havaitaan, kyseinen metodi tuo lukijalle täysin toisenlaisen näkemyksen Zapad-2017-harjoituksen strategisesta luonteesta kuin mitä virallisesta harjoitusuutisoinnista julkisuuteen kerrotussa viitekehystä on luotavissa.

Edellä mainitun Daivis Petraitisin tutkimuksen ohella tämän työpaperin keskeisimpiä lähteitä ovat Venäjän ja Valko-Venäjän puolustusministeriöiden julkaisemat uutiset strategisesta Zapad-2017-sotaharjoituksesta. Nämä uutislähteet on kerännyt ja suomentanut everstiluutnantti evp. Juhani Pihlajamaa. Tässä työpaperissa venäjänkielinen teksti on translitteroitu suomenkielille kansallisen SFS 4900 -standardin mukaisesti.

1.2 Sotasuunnitelma länttä vastaan – taustatietoa Zapad-harjoituksista ja -operaatiosta

Zapad-, eli Länsi-nimellä pidettyjen sotaharjoitusten järjestäminen alkoi jo Neuvostoliiton aikana. Sittemmin nyky-Venäjän aikana on järjestetty neljä Zapad-harjoitusta vuosina 1999, 2009, 2013 sekä viimeksi vuonna 2017. Verrattaessa esimerkiksi Venäjän asevoimien tilaa ja Euroopan turvallisuuspoliittista asetelmaa niinä ajankohtina, jolloin Zapad-harjoituksia on järjestetty, havaitaan, että niissä esiintyy eroja. Esimerkiksi nyky-Venäjän ensimmäinen Zapad-99-harjoitus järjestettiin ajankohtana, jolloin Venäjän asevoimat olivat vielä Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisessä alennustilassa.² Sitä vastoin toistaiseksi viimeisin Zapad-harjoitus järjestettiin ajankohdanta, jolloin vuonna 2008 alkanut Venäjän asevoimareformi oli kokonaisuudessaan miltei valmis: valtion puolustussuunnitelma 2016–2020 oli uusittu, sopimussotilasjärjestelmä oli käytössä sekä yhä käynnissä oleva asevoimien uudelleenvarustamisohjelma oli käynnistetty.³ Ehkäpä oleellisin Venäjän sotilaspoliittisiin tilannearvioihin vaikuttavana erona viimeisimmän ja vuoden 1999 Zapad-harjoitusten välillä on se, että viimeksi mainittuna ajankohtana Baltian maat eivät olleet vielä puolustusliitto Naton jäseniä.⁴

Liettualainen tutkija, majuri evp. Daivis Petraitis on tutkinut nyky-Venäjän aikana järjestettyjä Zapad-harjoituksia. Niitä analysoidessaan hän on tullut johtopäätökseen, että Zapad-harjoituksia järjestetään Venäjän asevoimien yleisesikunnan operaatiopäähallinnon laatiman ”Zapad-operaation” kokonaisuosaamisen kehittämiseksi.⁵ Petraitis on vakuuttunut siitä, että kyseinen operaatio koostuu kolmesta vaiheesta.⁶ Ensimmäisessä vaiheessa Venäjän asevoimat toteuttavat yllätyshyökkäyksen sillanpääasemien hankkimiseksi, niiden puolustamiseksi sekä vakauttamiseksi. Tämä vaihe voi kestää viikosta muutamaan viikkoon. Operaation toisessa vaiheessa Venäjän asevoimat pyrkii varmistamaan saavutetun sotilaallisen menestyksen sekä vakauttamaan tai lopettamaan konfliktin. Tämän vaiheen Petraitis arvioi kestävän yhdestä kolmeen kuukautta. Hänen näkemyksensä mukaan ensimmäisen ja toiseen vaiheen jälkeen on tau-

---

² Petraitis Daivis: The Anatomy of Zapad-2017: Certain Features of Russian Military Planning. Lithuanian Annual Strategic Review 2017-2018. Volume 16, s. 8.

³ Sama, s. 12; Norberg Johan: Military exercises and Russian fighting power 2009-2016. Military Exercises: Political Messaging and Strategic Impact. Editors: Beatrice Heuser, Tormod Heier, Guillaume Lasconjarias. NATO Defence College, passim.

⁴ Petraitis, s. 8.

⁵ Sama, passim.

⁶ Sama, s. 38.

ko, jona aikana Venäjän sotilaallinen aktiviteetti laskee. Näillä tauoilla on kaksi tavoitetta. Ensinnä joukkoryhmyksiä tarkastetaan ja joukkoja huolletaan sekä täydennetään valmistauduttaessa mahdolliseen operaation kolmanteen vaiheeseen. Toiseksi taukoja käytetään vastustajan suostutteluun konfliktin ratkaisemiseksi, ei sotilaallisin keinoin.⁷ Operaation kolmanteen vaiheeseen joudutaan, mikäli kahden ensimmäisen vaiheen jälkeen Venäjän kokonaispuolustus uhkaa luhistua. Petraitis on arvioinut, että kolmannessa vaiheessa Venäjää puolustetaan kaikilla valtion voimavaroilla ydinaseet mukaan lukien. Petraitisin laskelmien mukaan koko Zapad-operaatio voi kestää vuoden, josta kaksi ensimmäistä vaihetta kestää kahdesta neljään kuukautta.⁸

Edellä kuvattuja länttä vastaan käytävän sodan operaatiovaiheita venäläiset ovat tarkastelleet ja harjoitelleet vuodesta 1999 alkaen. Aluksi tarkastelu oli teoreettista ja vain yksittäistä operaatiovaihetta harjoiteltiin. Myöhemmin, sotilasreformin ensimmäisen vaiheen päättymisen ja Sergei Šoigun puolustusministeriksi nimityksen jälkeen, vuoden 2013 Zapad-harjoituksesta lähtien länteen suuntautuvan sotilasoperaation harjoittelu on ollut aikaisempiin harjoituksiin verrattuna käytännöllisempää ja useimpia operaatiovaiheita käsittäviä. Vuonna 2017 järjestetyssä Zapad-harjoituksessa harjoiteltiin mahdollisesti ensikertaa kaikki operaation kolme vaihetta.⁹ Tämän mahdollisti muun muassa se, että eräitä, mahdollisesti aikaisemmin ei riittävästi harjoiteltuja, Zapad-operaation taktisia elementtejä testattiin muissa ennen vuotta 2017 järjestetyissä strategisissa harjoituksissa. Esimerkiksi Vostok-14-harjoituksessa testattiin strategista joukkojen siirtoa. Tämän lisäksi ainakin radioelektronista iskua ja alueellista informaatioeristämistä, massiivista ilmaiskua, alueellisen puolustuksen organisointia sekä toimintaa muiden voimaministeriöiden kanssa harjoiteltiin Tšentr-15 ja Kaukasus-16-harjoituksissa.¹⁰

1.3 Fakta vai fiktiota – Zapad-2017-harjoitusjoukot, harjoitusskenaario sekä -tavoite

Mitä tulee Venäjän asevoimien suunnitelmiin, joukkojen käyttöön tai niiden toimintaan, on todettava, että venäläiset ovat salaamisen ja harhauttamisen mestareita. Tästä syystä esimerkiksi ilmoituksiin harjoitusjoukkojen koosta pitää aina suhtautua varauksella, sillä Venäjä hyvin todennäköisesti ilmoittaa harjoitusjoukkojen vahvuuden ympäröivästä joko ylä- tai alakanttiin aina sen mukaan, mikä palvelee parhaiten heidän sen hetkistä etuaan.

Koska luottamusta lisäävien toimien soveltamisalue ulottuu Venäjän Euroopan puoleisille alueille, ilmoitetaan siellä pidettävät harjoitukset tiukasti sopimusten tarkastusrajoja alemmiksi. Venäjän muiden alueiden harjoituksissa lukumäärää saatetaan jopa paisutella.¹¹ Lisäksi sotaharjoitusuutisoinnin salamyhkäisyyttä lisää se, että samasta asiasta kertovat eri uutiset on laadittu siten, ettei niistä voi varmuudella päätellä, mistä harjoitusjoukon osasta kulloinkin puhutaan.

Vuoden 2017 Zapad-harjoituksen aktiivivaihe pidettiin 14.–20. syyskuuta Venäjän ja Valko-Venäjän alueella, ja harjoitukseen osallistui joukkoja molemmista maista. Venäjän puolustusministeriön virallisen ilmoituksen mukaan harjoitukseen osallistui enemmillään 12 700 sotilasta. Heistä valkovenäläisiä oli noin 7 200 venäläisten osuuden ollessa noin 5 500 sotilasta. Virallisen

---

⁷ Sama, s. 4.

⁸ Sama.

⁹ Sama, s. 38.

¹⁰ Sama, s. 12.

¹¹ Johnson Dave: Zapad 2017 and Euro-Atlantic security. NATO REVIEW magazine, 14.12.2017.

ilmoituksen mukaan venäläissotilaista toimi enimmillään noin 3 000 Valko-Venäjän alueella. Niin ikään virallisen ilmoituksen mukaan harjoitukseen osallistui enimmillään 70 lentokonetta ja helikopteria, 250 panssarivaunua, 200 tykkiä, raketinheitintä ja kranaatinheitintä sekä noin 10 taistelualusta.¹²

Daivis Petraitisin tulkinnan mukaan Zapad-2017 harjoitukseen osallistui peräti 68 000 sotilasta.¹³ Virallisen harjoitusjoukkovahvuusilmoituksen ja Petraitisin harjoitusjoukkovahvuustulkinnan erotus on peräti 55 300 sotilasta. Tämä ero johtuu siitä, venäläiset ilmoittivat harjoitusvahvuuden mahdollisesti sen mukaan, kuinka paljon sotilaita osallistui varsinaiseen Zapad-2017-harjoituksen aktiivivaiheeseen. Petraitis puolestaan tulkitsee Zapad-2017-harjoituksen alkaneen jo heinäkuussa, jolloin 3.–5. heinäkuuta harjoiteltiin operaation ensimmäistä vaihetta, eli yllätshyökkäystä ja sillanpään valtaamista. Pelkästään tuohon vaiheeseen osallistui Petraitisin laskelmien mukaan 14 000 sotilasta.¹⁴ Niin ikään Petraitis tulkitsee useiden heinä- ja elokuussa järjestettyjen sotilaallisten harjoitusten kuuluneen Zapad-2017-harjoitukseen ja niissä harjoiteltiin Zapad-operaation toista vaihetta saavutetun sotilaallisen menestyksen vakauttamista. Tähän vaiheeseen osallistui noin 27 000 sotilasta.¹⁵ Zapad-operaation kolmas vaihe, johon kuului myös virallinen Zapad-2017-harjoitus, toteutettiin Petraitisin tulkinnan mukaan 12. syyskuuta – 26. lokakuuta välisenä aikana. Hänen näkemyksensä mukaan tuohon totaalisen puolustuksen vaiheeseen osallistui niin ikään noin 27 000 sotilasta.¹⁶

Myös Zapad-2017-harjoituksen aktiivivaiheen (14.–20. syyskuuta) virallisissa vahvuusilmoituksissa ja Petraitisin vahvuustulkinnan välillä on eroavaisuuksia. Virallisen ilmoituksen mukaan tuohon vaiheeseen osallistui 12 700 sotilasta.¹⁷ Petraitisin tulkinnan mukaan aktiivivaiheeseen osallistui arviolta 23 500 sotilasta. Siis miltei kaksi kertaa enemmän kuin virallisesti ilmoitettiin. Ero johtuu siitä, että virallisen Zapad-2017 harjoituksen aikana järjestettiin Petraitisin tulkinnan mukaan sotilaallisia harjoituksia, jotka hänen näkemyksensä mukaan kuuluivat Zapad-2017-harjoitukseen, vaikka venäläiset eivät tästä maininneet.

Venäjän ja Valko-Venäjän yleisesikuntien julkisuuteen saattamien tietojen mukaan Zapad-2017-harjoitus oli terrorisminvastainen harjoitus, jonka skenaario oli vahvasti puolustuksellinen, eikä se ollut sidoksissa maantieteellisesti harjoitusalueen turvallisuustilanteeseen. Harjoituksen lähtökohtatilanteessa Valko-Venäjällä ja Kaliningradissa Venäjällä toimi meri- ja ilmaitse ulkopuolisilta tahoilta varusteita, aseita ynnä muuta apua saaneita aseellisia ääriryhmiä (terroristi-, separatistiryhmiä), joiden tavoitteena oli heikentää Venäjän ja Valko-Venäjän suhdetta sekä horjuttaa terroriteoin alueellista turvallisuutta. Valko-Venäjän yleisesikunnan päällikön Oleg Belokonevin mukaan edellä kuvattu lähtökohtatilanne oli universaali, joka sopi minkä tahansa viimeaikaisen

---

¹² Na territorii Rossii i Belorossii natsalos sovmetnoe strategitšeskie utšenie ”Zapad-2017”; Podrazdelenie 1. tankovoj armii podnjaty po trevože v ramkah promodimogo sovmetnogo strategitšeskogo utšenija “Zapad-2017”. Mil.ru 14.9.2017; Norberg Johan: Training for War. Russia’s Strategic-level Military Exercises 2009-2017. FOI 2018, s. 71.

¹³ Petraitis, s. 18-19 (taulukko 1), s. 24-26 (taulukko 2), s. 33-36 (taulukko 3).

¹⁴ Sama, s. 18-19 (taulukko 1).

¹⁵ Sama, s. 24-26 (taulukko 2).

¹⁶ Sama, s. 33-36 (taulukko 3). Vuonna 2009 Venäjä ilmoitti Zapad-2009-harjoituksen kuuluvan strategiseen Osen-2009-harjoituskokonaisuuteen, johon kuuluivat myös harjoitukset Kavkaz-2009 ja Ladoga-2009. Aktivnaja faza utšenij ”Zapad-2009” projdet na poligone v Belarusi. Ria.ru 29.9.2009 klo 05:48.

¹⁷ Petraitis, s. 33-36 (taulukko 3).

aseellisen konfliktin syntyä edeltäneeseen tilanteeseen.¹⁸ Lännessä suhtauduttiin epäillen niin viralliseen harjoitusvahvuuteen kuin -skenaarioon. Eräissä julkisuudessa esitetyissä arvioissa harjoituksen todettiin suoraan suuntautuvan Natoa ja länttä vastaan, jonka lisäksi pelättiin, että Venäjä valmisteli harjoituksen varjolla Ukrainan, Valko-Venäjän, Liettuan tai Puolan miehittämistä. Venäläisten ilmoittamaan 12 700 sotilaan harjoitusvahvuuteen ei lännessä uskottu juuri lainkaan. Sen sijaan arveltiin, että harjoitukseen osallistuu 40 000–100 000 sotilasta. Todellisen harjoitusjoukkovahvuuden tietävät vain venäläiset.¹⁹

Virallisesti ilmoitettiin, että Zapad-2017-harjoituksessa käytettiin Venäjän ja Valko-Venäjän valtioliiton sotilaallisen turvallisuuden takaamisessa käytettäväksi suunniteltuja joukkoja. Näiden joukkojen harjoitustavoitteeksi asetettiin: 1) eritasoisten esikuntien operatiivisen yhteensopi- vuuden parantaminen ja tulevaisuuden johtamisjärjestelmän testaaminen, 2) Venäjän ja Valko- Venäjän asevoimissa laadittujen uusien ohjesääntöjen testaaminen, sekä 3) antaa komentajille ja esikunnille käytännön harjoittelua sotatoimien suunnittelussa ja joukkojen johtamisessa.²⁰

---

¹⁸ Zamestitel ministra oboroni RF general-leutenant Aleksandr Fomin provel brifing podgotovke k rossiisko-belorusskomu utšenižu “Zapad-2017”. Mil.ru 29.8.2017; “Zapad-2017” - utšenie oboronitelno go haraktera. Mil.by 29.8.2017.

¹⁹ Zapad 2017: Russia kicks off huge military exercises on Europe’s borders. Independent.co.uk 15.9.2017; Russia just finished the Zapad military exercises that freaked out NATO - Here’s what we know. Nordic.businessinsider.com 25.9.2017; Russian Zapad military exercise in Belarus raises tension. Bbc.com 11.9.2017; Zapad-2017: what you need to know about Belarus and Russia’s military exercises. Euronews.com 15.9.2017; Norberg Johan (2018), s. 74.

²⁰ “Zapad-2017” - utšenie oboronitelno go haraktera. Mil.by 29.8.2017.

2 ZAPAD-2017 -HARJOITUKSEN TOTEUTUS – KAKSI ERI TULKINTAA

2.1 Johtaminen keskiössä – strategiseen harjoitukseen valmistavat harjoitukset

Elokuun lopulla 2017 Venäjän puolustusministerin sijainen kenraaliluutnantti Aleksandr Fomin piti tiedotustilaisuuden Zapad-2017-harjoituksesta Venäjällä palveleville ulkovaltojen puolustusasiamiehille. Tuossa yhteydessä hän kertoi, että harjoitukseen valmistava käytännön harjoittelu alkoi maaliskuussa, jolloin Moskovassa järjestettiin asevoimien keskusjohdon strateginen esikunta- ja johtamisharjoitus. Pian tämän jälkeen harjoitukseen tähtäävät valmistavat harjoitukset saivat jatkoa, kun Minskissä järjestettiin yhteisen joukkoryhmittymän johdon esikuntaharjoitus ja Pietarissa pidettiin Läntisen sotilaspiirin (LSP) esikunta- ja johtamisharjoitus. Touko- ja heinäkuussa harjoituksen johtoesikuntien päälliköt suorittivat maastontiedustelun harjoitusalueille. Niin ikään heinäkuussa pidettiin Läntisen sotilaspiirin ilmavoimien ja ilmapuolustuksen esikunta- ja johtamisharjoitus, johon osallistui myös operatiivinen johtoryhmä Valko-Venäjältä. Elokuussa Läntisessä sotilaspiirissä järjestettiin esikunta ja johtamisharjoitus, jota seurasi joukko puolustushaarojen yhteistoimintaharjoituksia. Fominin pitämän tiedotustilaisuuden aikana näytetyistä esittelykuvista on pääteltävissä, että touko-elokuun aikana järjestettiin lisäksi erilaisia tukitoimintaharjoituksia.²¹ Valko-Venäjän puolustusministerin kenraaliluutnantti Andrei Ravkovin heinäkuussa antaman haastattelun mukaan siihen mennessä oli toteutettu noin 40 erilaista ja -tasoista Zapad-2017-harjoitukseen valmistavaa yhteisharjoitusta.²²

2.2 Aktiivivaihe – aseet puhuvat

Virallisesti Zapad-2017-harjoituksen aktiivivaihe toteutettiin kahdessa vaiheessa, joista ensimmäinen pidettiin 14.–16. ja jälkimmäinen 17.–20. syyskuuta.²³ Ensimmäisessä vaiheessa joukkojen koulutus saatettiin päätökseen. Tuolloin myös eristettiin ne alueet, joissa oli vihollisen laittomia aseellisia ryhmittymiä ja tiedustelutuhotoyryhmiä. Niin ikään ensimmäisessä vaiheessa ilmavoimien ja ilmapuolustusjoukkojen ryhmityksellä suojattiin valtiollisesti ja sotilaallisesti tärkeät kohteet. Samanaikaisesti harjoiteltiin eri organisaatioiden yhteistoimintaa saatujen tehtävien toteuttamiseksi. Toisessa vaiheessa johdettiin joukkoja ja niiden yhteistoimintaa sekä taistelun tukitoimintoja valtioliittoa vastaan suunnatun aggression torjumiseksi nopeasti muuttuvassa tilanteessa.²⁴

Harjoituksessa testattiin muun muassa Valko-Venäjän ja Venäjän asevoimille laadittuja uusia ohjesääntöjä. Testaustulokset toimivat perustana jatkotutkimuksille, joilla kehitetään yhteisen alueellisen joukkoryhmittymän käyttöperiaatteita ja -muotoja. Harjoitus tarjosi myös mahdollisuuden uuden ja modernisoidun kaluston käyttömahdollisuuksien testaamiseen.²⁵

---

²¹ Zamestitel ministra oboroni RF general-leitnant Aleksandr Fomin provel brifing podgotovke k rossiisko-belorusskomu utšenižu "Zapad-2017" (video mukaan lukien). Mil.ru 29.8.2017.

²² Glava Minoboroni Belorussii: utšenie "Zapad-2017" ne napravleno protiv tretih stran. Tass.ru 17.7.2017.

²³ Pod nabljudeniem Putina: Voennie zaveršili utšeniža "Zapad-2017". Ria.ru 20.9.2017.

²⁴ Zamestitel ministra oboroni RF general-leitnant Aleksandr Fomin provel brifing podgotovke k rossiisko-belorusskomu utšenižu "Zapad-2017". Mil.ru 29.8.2017.

²⁵ "Zapad-2017": Natšalo vtorogo etapa utšeniža (video). Mil.by 17.9.2017; Sovmestnoe strategičeskoe utšenie "Zapad-2017". Deistvija regionalnoj gruppировki vojsk (sil) v hode utšeniža. Mil.by 18.9.2017. Harjoituksessa testattiin muun muassa:

Taulukossa 1 on esitetty virallisen Zapad-2017-harjoituksen kulku siten kuin se harjoitusuutisoinnin kautta on tulkittavissa.

Taulukko 1: Zapad-2017 -harjoituksen aktiivivaiheen tapahtumat Valko-Venäjällä ja Venäjällä 14.–20.9.2017.	
Harjoitus alkoi perusajatuksen mukaisesti tilanteessa, jossa ulkopuolista tukea saaneet laittomien aseellisten joukkojen sekä kansainvälisten separatistien ja terroristien toiminta synnytti kriisitilanteen, joka oli kärjistymässä aseelliseksi yhteenotoksi. ²⁶	
Valko-Venäjä	Venäjä
14.9.2017:	
<ul style="list-style-type: none"> - Harjoituksen ensimmäisenä päivänä eritasoisissa esikunnissa arvioitiin tilannetta ja tehtiin johtopäätöksiä annettujen tilannekuvausten perusteella sekä annettiin joukoille käskyjä tilanteen vakauttamiseksi. - Harjoitusalueilla maavoimien joukot etsivät, eristivät sekä tuhosivat tiedustelutuhotryhmiä ja laittomia aseellisia ryhmiä. - Ilmatilaloukkausten torjumiseksi kohotettiin ilmapuolustusvalmiutta aloittamalla ilmapuolustuksen taistelupäivystys, linnoittamalla ja vartioimalla ilmapuolustusasemia sekä tehostamalla ilmavoimien johtamista. - Alueelliset ja sisäiset joukot toteuttivat alueellista puolustusta partioimalla, puolustamalla valtiollisesti tärkeitä kohteita sekä osallistumalla tiedustelutuhotryhmien ja laittomien aseellisten ryhmien vastaiseen taisteluun.²⁷ 	<ul style="list-style-type: none"> - 1KAARTPSA:n ja yhden ERPSPR:n joukoissa suoritettiin hälytys, jota seurasi siirtyminen juna-asemalle, lastaus sekä siirtyminen Valko-Venäjälle.²⁸ - Pihkovan, Tulan sekä Ivanovon ML- ja IRYNND:ien yksiköissä suoritettiin hälytys, jonka jälkeen ne siirtyivät keskitysalueille odottamaan siirtymistä lentokentille.²⁹ - Ilma-avaruusvoimat tarkasti LSP:n ilmapuolustus-päivystysvalmiuden yli 20 lentokoneella ja helikopterilla (Su-34, Su-35S, Tu-134, An-26, Mi-8, Ka-52). Ne tunkeutuivat sotilaspiirin alueelle sekä valoisalla että pimeällä lentäen tiiviissä muodostelmissa tutkakatveessa 50–1 000 metrin korkeudella ilman transpondereita käyttäen hyväkseen maastokatveja ja elektronista häirintää. - LSP:n radiotekniset joukot tunnistivat maaleja ja välittivät niiden lentokoordinaatit ilmapuolustuksen johtopaikalle. Sieltä maaltiedot jaettiin Fundament-M-järjestelmällä S-300- ja S-400-, Pantsir-S-ilmatorjuntaohjusjärjestelmille sekä ilmavoimille, jotka tuhosivat ilmamaalit simuloidusti.³⁰ - Kuljetusilmavoimat valmistautui 20 konesuorituksella henkilö- ja materiaalikuljetuksiin. - LSP:n ja ilma-avaruusvoimien hävittäjä-, pommitus- sekä maavoimailmavoimat valmistautuivat siirtymään operatiivisille kentille. Tässä tarkoituksessa teknisiä joukkoja siirrettiin kuljetuskoneilla kyseisille kentille.³¹ - Pihkovan, Tulan ja Ivanovon ML- ja IRYNND:ien yksiköt saivat operatiiviset tehtävät siirtyä harjoitusalueille Pihkovaan sekä Leningradin ja Kalinigradin alueille, jonne oli lähetetty edeltä valmisteluasot. Joukoilla oli mukanaan myös lennokkijärjestelmät.³²

Nelipiippuisella ilmatorjuntakonekiväärimoduulilla (GSHG) sekä elektronisella aseella monitoimikoptereita vastaan varustettua Kajman-panssariajoneuvoa, kevyesti panssaroitua V1-ajoneuvoon asennettua Šersen-panssarintorjuntaohjusjärjestelmää, Moskit-lennokkijärjestelmää, Polonez-raketinheitinjärjestelmää, modernisoitu T-72B3-taistelupanssarivaunua, modernisoitu MiG-29BM (Belorussian modernization) -monitoimihävittäjä, Strelets C3R -tiedustelu-, viesti- ja johtamisjärjestelmää sekä Busel-10 taktisen tason lennokkijärjestelmää.

²⁶ "Zapad-2017": Itogi pervogo dnja (video). Mil.by 14.9.2017.

²⁷ "Zapad-2017": Itogi pervogo dnja (video). Mil.by 14.9.2017. Aluepuolustusharjoitukseen oli kutsuttu noin 470 reserviläistä.

²⁸ Podrazdelenija 1-j tankovoj armii podnjaty po trevoge v ramkah provodimogo sovmestnogo strategičeskogo utšeni-ja "Zapad-2017". Mil.ru 14.9.2017 klo 10:29; V ramkah utšeni-ja "Zapad-2017" podrazdelenija 1-j tankovoj armii ZVO so-veršjut marš na poligony v Belorussii. Mil.ru 14.9.2017 klo 11:16.

²⁹ Podrazdelenija Pskovskogo, Tuls-kogo i Ivanovskogo soedineni VDV podnjaty po trevoge v ramkax strategičeskogo utšeni-ja "Zapad-2017". Mil.ru 14.9.2017 klo 12:15.

³⁰ Aviatšija VKS Rossii proverila dejstvija dežurnyh sil PVO Zapadnogo voennogo okruga. Mil.ru 14.9.2017 klo 13:31.

³¹ Voенно-transportnaja aviatšija VKS Rossii pristupila k perebroske tehniki i ličnogo sostava v ramkah utšeni-ja "Zapad-2017". Mil.ru 14.9.2017 klo 14:28; Ekipaži udarnoj aviatšii VKS i ZVO gotovjatsja k perebazirovaniju na operativnie aerodromy. Mil.ru 14.9.2017 klo 14:37.

³² Na utšei "Zapad-2017" podrazdelenija VDV kovažut effektivnost desantirovanija pazlitšimi sposobami na neznakomnyh poligonah. Mil.ru 14.9.2017 klo 16:35.

15.9.2017:	
<ul style="list-style-type: none"> - Toisena harjoituspäivänä toiminnan painopiste oli Valko-Venäjän alueella. Tuolloin harjoiteltiin pääosin samoja asioita, kuin edellisellä päivänä. Näiden lisäksi harjoiteltiin myös: - Esimiehet tarkastivat alaiensa tilanteenarvioinnin johtopäätökset sekä analysoivat heidän ja esikuntien toimintaa ja johtamista. - 336ERRAKHPR:n yksi patteri valmistautui taisteluun, tiedusteli maalit ja suoritti tulitehtävät (tulitoiminta simuloiitiin). - Erikoisjoukkojen johtoportaan johdossa olevilla erikoisjoukoilla vahvistettiin rajavalvontaa ja suoritettiin erikoisoperaatioita. - Vihollistiedustelua toteutettiin lennokein. Vihollisen havaitsemisen jälkeen 103ERKAARTMLPR:sta muodostetuilla rynnäkköryhmillä suoritettiin maahanlasku (Mi-8) taisteluhelikopterien tukemana (Mi-24). Vihollisen tuhottiin rynnäkköilmavoimien tukemana. - Yhdelle hallinnolliselle alueelle julistettiin sotatila, tilanteen kehityttyä siten, että siellä oli suojattava kohteita ja taisteltava tiedustelutuhotyöryhmiä sekä laittomia aseellisia joukkoja vastaan.³³ 	<ul style="list-style-type: none"> - GIIPA:n (LSP) ja joidenkin yhtymien ja joukko-osastojen esikuntien valmius nostettiin korkeimpaan taisteluvalmiusasteeseen. - Taktis-operatiiviset ilmavoimaosat ryhmitettiin operatiivisille kentille, josta käsin osana ilmapuolustusta ne osallistuivat joukkojen ja tärkeimpien kohteiden suojaamiseen. - Radioteknisten joukkojen tehtävänä oli ilmatilannekuvan ylläpito, maalien valinta ja maalinosoitus ilmatorjuntaohjusjoukoille, joiden oli häirinnänkin alaisena tuhattava kaikilla nopeus- ja korkeusalueilla osoitetut maalit (ballistiset maalit mukaan lukien).³⁴ - Pioneerijoukot edistivät liikettä. Miinanraivausjoukkueen tehtävänä oli raivata raskaalla raivauskalustolla kulkuaudit murreteisiin. Pioneerit edistivät liikettä myös rakentamalla teitä sekä valmistelemalla raskaalle kalustolle vesiesteisiin kahlauspaikkoja ja siltoja. Myös maastontiedustelu, erilaisten esteiden rakentaminen, miinoittaminen sekä tuliasemien ja suojiin rakentaminen kuului päivän koulutusohjelmaan.³⁵ - Kaikilla nopeus- ja korkeusalueilla toteutetussa maali-toiminnassa käytettiin suuria määriä Su-30SM-, Su-24- sekä An-26-koneita. - Ilmatorjuntajoukkojen toimintaa vaikeutettiin elektronisella häirinnällä. - Osana harjoitusta S-300- ja S-400-ilmatorjuntaohjustajärjestelmät uudelleen ryhmitettiin. Itämeren laivaston ilmapuolustus yhdessä alusten ilmapuolustusjärjestelmien kanssa torjuivat vihollisen ilmaiskun. - Vihollisen ilmaiskua torjuttaessa ilmapuolustukselle tuli seitsemän maalia minuutissa. Risteilyohjusten torjunnassa käytettiin meri-ilmavoimien Su-27-hävittäjiä.³⁶ - Kesken teollisuusalueen ja Moskovan alueen ilmapuolustus tarkastettiin kohottamalla kyseisen alueen ilmapuolustusjoukkojen valmius täyteen taisteluvalmiuteen. - Radiotekniset joukot valvoivat ilmatilaa ohjusten todennäköisillä lentoreiteillä ja välittivät tiedustelu- ja taistelutietoja ilmapuolustusjoukoille. - Hyökkäyksen torjumiseksi S-300- ja Pantsir-S-ilmatorjuntajoukot ryhmitettiin uudelleen. - Johtopaikat ryhmitettiin liikkuvien ja automatisoitujen

³³ Zapad-2017: Vtroj den utšeniija (video). Mil.by 15.9.2017. Huom. Samassa yhteydessä kerrottiin omien joukkojen keskitämisen laskentaperusteista taistellessa vihollisen tiedustelutuhotyöryhmiä sekä laittomia aseellisia joukkoja vastaan. Näitä vastaan pitää suunnata huomattavasti enemmän joukkoja kuin tavanomaisia joukkoja vastaan, koska tiedustelutuhotyöryhmiä ei laittomien aseellisten joukkojen toimintaperiaatteisiin ei kuulu tietyn alueen hallussa pito. Tämän lisäksi kyseiset joukot voivat vapaasti valita oman toimintasuuntansa. Tämän vuoksi on omilla joukoilla luotava aluksi saarrostusrengas, jonka lisäksi jokaiseen mahdolliseen läpimurtosuuntaan on luotava ylivoima. Jos omilla joukoilla on nelinkertainen ylivoima tilanteessa, jossa vihollinen yrittää murtautua samanaikaisesti neljästä eri kohtaa, ollaan voimasuhdetilanteessa 1:1. Kahdeksantertaisella ylivoimalla pystytään kuhunkin neljään murtokohtaan luomaan 2:1 -tilanne omien joukkojen eduksi. Asutuskeskustaistelussa omien joukkojen ylivoima on oltava kaksitoistakertainen.

³⁴ Aviatsija ZVO peredislotsiruetsja na operativnye aerodromy v ramkah provedeniija SSU ”Zapad-2017”. Mil.ru 15.9.2017 klo 00:34; Sredstva PVO ZVO v hode utšeniija ”Zapad-2017” budut vesti postojannyj monitoring vozdušnoj obstanovki. Mil.ru 15.9.2017 klo 01:04.

³⁵ Voennye inženerij proveli razvedku putej vydniženija vojsk na voennye poligony na territorii Rossijskoj federatsii i Respubliki Belarus. Mil.ru 15.9.2017 klo 02:01.

³⁶ Podrazdelenija protivovozdušnoj oborony Baltijskogo flota otrazili aviatsionnyj udar. Mil.ru 15.9.2017 klo 04:06.

	<p>komentopaikkojen perustalle.³⁷</p> <ul style="list-style-type: none"> - LSP:n viestijoukot perustivat harjoitukseen noin 20 johtamispaikkaa digitaalisin ja automaattisin viestivälinein sekä satelliittiyhteyksin ja videokokouslaitteilla varustettuna. Venäjän ja Valko-Venäjän viestijoukot rakensivat 1 000 kilometrin radioreleyhteyden. Sen avulla pystyttiin komentopaikkojen välillä siirtämään salatulla yhteydellä suuria määriä ääni- ja kuvatietoa yli 300 Mb/s nopeudella.³⁸ - LSP:n elektronisen sodankäynnin joukot suojasivat joukkoja vihollisen lennokkietiedustelulta. Kyseisessä tarkoituksessa ELSO-joukkojen käyttämään järjestelmään kuului alajärjestelmiä ilmavalvonta-, ilmatorjunta- sekä ELSO-järjestelmiä, joilla kyettiin havaitsemaan ja varoittamaan vihollisen lennokeista sekä torjumaan ja lamauttamaan lennokkeja tulella ja elektronisesti.³⁹ - LSP:n viestijoukot torjuivat vihollisen kyberhyökkäyksen. Siinä vihollinen pyrki tunkeutumaan joukkoryhmittymän viestijärjestelmiin tavoitteenaan informaation vääristely ja vaihtaminen. Viestijärjestelmän tehokkaat palomuurit ja valvontajärjestelmät havaitsivat tunkeutumisyrittäksen. Tämän jälkeen operaattorit eristivät manuaalisesti hyökkäyksen kohteena olevan koneen, jossa yhteydessä siirryttiin yhteen kolmesta (kaapeli, satelliitti, radiorele) varasirtojärjestelmästä.⁴⁰ - NBC-joukot suojasivat joukkojen uudelleenryhmittymistä vihollisen tähytys- ja tutkatiedustelulta laskemalla uuden sukupolven TDA-3-savutusajoneuvoista aerosolipiteen 10 000 neliömetrin alueelle. NBC-joukot suorittivat myös tilanteenarviointia vihollisen käytettyä joukkotuhouaseita.⁴¹ - Yhteisen joukkoryhmittymän ilmavoimilla suojattiin joukkojen siirtoja.⁴² - Sotilaat harjoittelivat yhdessä aluehallintoviranomaisten kanssa alueellista puolustusta sekä yritysten ja organisaatioiden siirtymistä sodanajantilanteeseen ja toimintaan.⁴³
--	--

³⁷ Podrazdelenija PVO Vosdušno-kosmitšeskikh sil uspešno otrazili vozdušnyj udar protivnika na utšenii ”Zapad-2017”. Mil.ru klo 05:03. Kaikkiaan harjoituksessa torjuttiin yli 50 maalia kaikilla nopeus- ja korkeusalueilla vaikeissa häirintätilanteissa; Harjoituksessa kiinnitettiin erityistä huomiota valtioliiton ilmapuolustuksen yhteensopivuuteen tiedustelun, johtamisen sekä elektronisen sodankäynnin osalta. Utšenija ”Zapad-2017” pokažet kompleksnoe primenenie avtomatizirovanyh sistem upravlenija vojskami i razvedyvatelno-udarnyh (-ognevnyh) konturov. Mil.ru 15.9.2017 klo 06:01.

³⁸ Voennye svjazisty ZVO sozdali linii svjazi v naznatšennyh rajonah v ramkah provedenija SSU ”Zapad-2017”. Mil.ru 15.9.2017 klo 08:07; Voennye svjazisty Rossii i Belorussii sozdali zaštšiščennuju liniju svjazi dlinoj okolo 1000 km dlja obespetšenija utšenija ”Zapad-2017”. Mil.ru 15.9.2017 klo 18:18.

³⁹ Voennye spetsialisty REB ZVO na utšenii ”Zapad-2017” prikryli pazvertvyvanie vojsk sojuznika ot besbilotnikov protivnika. Mil.ru 15.9.2017 klo 21:29.

⁴⁰ Voennye svjazisty ZVO otrazili kiberataki protivnika na utšenii ”Zapad-2017”. Mil.ru 15.9.2017 klo 22:00. Turvallisuuden lisäämiseksi tietoliikennejärjestelmät on varustettu salaavilla reitittimillä sekä virusorjuntaohjelmilla.

⁴¹ Spetsialisty RHB zaštšity ZVO skryli peredislokatsiju vojsk na utšenii ”Zapad-2017”. Mil.ru 15.9.2017 klo 15:38.

⁴² Ekopaži aviatšii ZVO i VVS Belorussii otrobotali soprovoždenie i prikrytie voinskikh ešelonov i kolonn na utšenii ”Zapad-2017”. Mil.ru 15.9.2017 klo 16:00.

⁴³ Utšenija ”Zapad-2017” pokažet kompleksnoe primenenie avtomatizirovanyh sistem upravlenija vojskami i razvedyvatelno-udarnyh (-ognevnyh) konturov. Mil.ru 15.9.2017 klo 06:01.

<p>16.9.2017:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ensimmäisen vaiheen viimeisenä päivänä jatkettiin edellispäivien toimintaa kiinnittäen erityistä huomiota komentajien tilanteenarviointiin, päätöksenteon perusteellisuuteen rajoitetun ajan puitteissa, operatiivisesti oikeaoppiseen tehtävänäntoon sekä uusien taistelutapojen käyttöön. Lisäksi harjoiteltiin seuraavia asioita: - Valko-Venäjän Luoteisen johtoportaan joukot ja Venäjän 1PSA:n moottoroitu jalkaväki, panssarijoukot sekä tykistö valmistautuivat taisteluun. - Valko-Venäjän ja Venäjän ilmavoimat sekä ilmapuolustusjoukot toteuttivat ilmapuolustustehtäviä ja suojasivat taisteluun ryhmittäviä joukkoja. - Valko-Venäjän Su-25 -rynnäkkökoneilla ja Venäjän Su-24 -rintamapommittajilla tuhottiin vihollisen tiedustelutuhotoyryhmiä ja laittomia aseellisia ryhmittymiä (pommit, raketit, tykit). Tuhovaikutusta tiedusteltiin venäläisillä Su-24MR -tiedustelukoneilla. - 38KAARTRYNNPR:n joukoilla torjuttiin vihollisen tiedustelutuhotoyryhmien hyökkäys johtamispaikalle ja suojattuun kohteeseen (kaasuputki).⁴⁴ 	<ul style="list-style-type: none"> - LSP:n huoltojoukkojen (MTO) yhdellä prikaatilla harjoiteltiin panssarikaluston korjaamista ja evakuoiteja. Tätä varten harjoitusalueelle perustettiin varastoja ja korjaamoja. Panssaroiduilla evakuointiajoneuvoilla evakuoitiin seitsemän T-72B3-vaunua, 16 autoa ja yli kymmenen BTR-82A- ja BMP-2-taisteluajoneuvoa.⁴⁵ - LSP:n tykistöohjusjoukot tekivät Lugan alueella simuloituja Iskander-M ja Totška-laukaisuja vihollisen kaukana (30–100 km) sijaitseviin tärkeisiin kohteisiin. Tulen vaikutusta arvioitiin lennokeilla, joissa oli digitaalinen kamera sekä kyky reaaliaikaiseen tiedonsiirtoon komentopaikalle ja LSP:n taistelukeskukseen.⁴⁶ - Maahanlaskujoukkojen taktisoperatiivisen tason johtamispaikoille luotiin automatisoiduilla Polet-K- ja Andromeda-D-järjestelmillä komento- ja viestikeskukset. Johtamisjärjestelmillä taattiin yhteydet 500–2 000 kilometrin etäisyydelle. Viestijoukot olivat lisäksi luoneet varmuuden paikantamisjärjestelmään ja mahdollisuuden käyttää perinteisiä radiotaajuuksia, mikäli satelliittiyhteydet eivät olisi häirinnän vuoksi käytettävissä.⁴⁷ - Maahanlaskujoukot tuhosivat yli 40 vihollisen lennokkia raja-alueella Strela-10M- ja Igla-järjestelmillä sekä BTR-D-ajoneuvon asennetulla Zu-23-tykillä.⁴⁸ - 2KAARTMTJVD:n tykistöjoukot ampuivat vedettävillä Msta-B-tykeillä ja Grad- raketinheitinjärjestelmillä vihollisen kalusto-, linnoitamaaleja suoralla ja epäsuoralla tulella. Myös asemienvaihtoa harjoiteltiin.⁴⁹ - LSP:n ilmavoimilla oli yli kymmenen taktista tapahtumaa, joissa torjuttiin ilmamaaleja ja iskettiin maamaaleihin noin kymmenellä Su-27-, Su-35- ja Su-30SM-hävittäjillä- sekä Mig-31-torjuntahävittäjillä. Vihollisen johtamispaikkoja ja ajoneuvokolonnia tuhottiin puolestaan Su-34-hävittäjäpommittajilla (250 kg pommit). Uuden SVP-24-laskentajärjestelmän käyttö mahdollisti pommistusten maksimaalisen tarkkuuden. Maalitiedustelussa käytettiin Su-24MR-tiedustelukonetta⁵⁰ - Yhteisen joukkoryhmittymän joukot ryhmittäivät puolustukseen pioneerijoukkojen valmistelemiin aseisiin.
---	--

⁴⁴ Prodlžaetsja sovmetnoe strategičeskoe ytšenie “Zapad-2017”. Mil.by 16.9.2017.

⁴⁵ Brigada materialno-tehničeskogo obespetšeniija ZVO v hode utšeniija ”Zapad-2017” pazvernula remontnye masterskie. Mil.ru 16.9.2017 klo 05:15. Yhteensä harjoituksessa oli yli sata huollon erikoisajoneuvoa, kuten raskaita vetäjiä sekä panssaroitua korjausevakuointiajoneuvoja. Harjoituksessa oli käytössä noin 20 KET-L- ja BTS-4-huolto- ja evakuointiajoneuvoa sekä BZEM-K- ja TRM-korjausajoneuvoa. Viimeksi mainituissa on BAKM 1040 BK nosturi, jonka ulottuvuus on 4,8 metriä ja nostokyky on 4,95 tonnia. Lisäksi harjoituksessa oli käytössä Ural-alustalle rakennettu UB-2-huoltojärjestelmä.

⁴⁶ Raketšiki ZVO v hode SSU ”Zapad-2017” unitšožili

voennuju tehniku i komandyj punkt uslovnogo protivnika na poligone v Leningradskoj oblasti. Mil.ru 16.9.2017 klo 14:20.

⁴⁷ Na utšeniij ”Zapad-2017” svjazisty VDV obespetšvajut punkty upravlenija svjazju na rasstojanii do 2 000 km. Mil.ru 16.9.2017 klo 14:50.

⁴⁸ Na utšeniij ”Zapad-2017” podrazdelenija PVO VDV unitšožili bolee 40 bespilotnikov uslovnogo protivnika. Mil.ru 16.9.2017 klo 15:45; Maahanlaskujoukot käyttivät harjoituksessa uusimpia BMD-4- ja BTR-MD;M-taisteluajoneuvoja. V hode SSU ”Zapad-2017” desantniki promenjat novešie BMD-4M i BTR-MDM ”Rakuška”. Mil.ru 16.9.2017 klo 14:45.

⁴⁹ V hode utšeniija ”Zapad-2017” artilleristy Tamanskoj divisiij vpolnili ognjevy zadatši na poligine Lužskij v Leningradskoj oblasti. Mil.ru 16.9.2017 klo 16:20.

⁵⁰ Aviatsija ZVO uspešno otrazila vosdušnoe napadanie uslovnogo protivnika na utšeniij ”Zapad-2017”. Mil.ru 16.9.2017 klo 17:11; Ekipaži bombardirovščikov avitsij ZVO unitšožili punkty upravlenija uslovnogo protivnika v ramkah utšeniija ”Zapad-2017”. Mil.ru 16.9.2017 klo 17:30. Maalitoiminnassa käytettiin Su-27-hävittäjiä-, Su-24-rintahävittäjiä-, Il-76-kuljetuskoneita sekä Mi-8-monitoimi-, Mi-24-taistelu-, Ka-52-tiedustelutaisteluhelikoptereita, joita lensivät kaikkein kokeneimmat miehistöt. Maalitoiminnalla kuvattiin osaa massiivisesta ilmaiskusta, risteilyohjukset mukaan lukien.

	<p>Miinojen varalta siirtymisen aikana pioneerit tiedustelivat yli 50 kilometriä kenttätietä.⁵¹</p> <ul style="list-style-type: none"> - Huoltojoukot tarjosivat maasto-olosuhteissa joukoille kolme lämmintä ateriala päivässä ja välipalan.⁵²
<p>Harjoituksen toisessa vaiheessa 17.–20.9. keskityttiin valtioliittoa vastaan suunnatun aggression torjuntaan. Erityisesti kiinnitettiin huomiota kaikkien tasojen esikuntien johtamiseen torjuttaessa vihollisen maavoimien hyökkäyksiä, terrorisminvastaiseen toimintaan tiedustelutuhotyöryhmiä ja laittomia aseellisia joukkoja vastaan sekä yhteistoiminnan ja kaikenpuolisen tuen järjestämiseen. Niin ikään erityistä huomiota kiinnitettiin maavoimien, maahanlaskujoukkojen, alueellisten joukkojen sekä erikoisjoukkojen yhteistoimintaan.⁵³</p>	
Valko-Venäjä	Venäjä
17.9.2017:	
<ul style="list-style-type: none"> - Toisen vaiheen ensimmäisenä päivänä vihollinen teki massiivisen ohjus- ja ilmaiskun. Tämän jälkeen vihollinen aloitti hyökkäyksen maajoukoilla ilmavoimien, ohjusjoukkojen sekä tykistön tukemana. Tämän johdosta tehtiin seuraavaa: - Yhteisen joukkoryhmittymän joukkoyksiköt harjoittelivat taistelukyvyyn ylläpitoa ja ilmapäivystysjoukot torjuivat ilmaiskuja. - Tykistöjoukot tiedustelivat maaleja ja valmistautuivat osallistumaan massiiviseen tuli-iskuun. - Valko-Venäjän Jak-130-harjoitushävittäjät ja Venäjän Su-34-monitoimihävittäjäpommittajat iskivät vihollista pommein ja raketein. 147ITOPR:n ”Osa-AKM”-ilmatorjuntaohjusjärjestelmillä torjuttiin matalalla lentäneitä maaleja. - Yhteisen alueellisen ilmapuolustusjärjestelmän joukoilla torjuttiin ja tuhottiin vihollisen maaleja.⁵⁴ 	<ul style="list-style-type: none"> - Itämeren laivaston neljästä korvetista koostunut alusosasto otti vihollisen ilma-alukset korvettien tutkajärjestelmien seurantaan. Omasuojana käytettiin elektronisen sodankäynnin välineitä sekä aktiivisia että passiivisia häirintämenetelmiä. Ilmavihollisen ylittettyä tulenavaustasan korvetit tuhosivat maalit A-190-tykeillä ja AK-630-konetykeillä. - Korvetit tulittivat tykeillään myös vihollisen alusosasto ja rannikkotykistöä. Viimeksi mainittuun ei ollut näköyhteyttä. - Korvettiosasto yhdessä pienempien meritorjuntalusten ja Ka-27PL-sukellusvenetorjuntahelikopterien kanssa etsivät, paikansivat ja tuhosivat vihollisen sukellusveneen. Kopterit käyttivät leijunnassa vesikuuntelulaitteita sukellusveneen etsintään ja paikantamiseen. Näin paikannetun maalin koordinaatit välitettiin korvetille, jotka tuhosivat maalin torpedoin ja RBU-600-syvyysraketinheittimin. Sukellusveneen tuhoamisen aikana harjoiteltiin myös vihollisen ilmaiskun torjuntaa alusten omilla aseilla.⁵⁵ - Toisen vihollisen sukellusveneen tuhoasi Ka-27PL-sukellusvenetorjuntahelikopteri. Sukellusveneen etsinnässä ja paikannuksessa käytettiin tutkaa ja vesikuuntelujärjestelmiä. Kun maali oli paikannettu, se tuhottiin syvyyspommein.⁵⁶

⁵¹ Podrazdelenija ZVO zanjali oboronitelnye rubeži na belorusskom voennom poligone Osipovitskij v ramkah SSU ”Zapad-2017”. Mil.ru 16.9.2017 klo 20:00. Miinanetsinnässä käytettiin apuna muun muassa miinakoiria. Miinanetsinnässä pioneerit käyttivät OVR-2-suojavarusteita, jotka suojaavat sirpale- ja painevaikutukselta.

⁵² Organy voennogo upravlenija regionalnoj gruppirovki vojsk (sil) pristupili k planirovaniu operatsii v ramkah utšeni-ja ”Zapad-2017”. Mil.ru 16.9.2017 klo 18:31. Päiväateria sisälsi ainakin salaa (lihaläskiä), keltasipulia, hedelmämehua sekä konditoriatuotteita.

⁵³ Natšlsja vtoroj etap sovmeštogo strategičeskogo utšeni-ja vooružennih sil respubliki Belarus I Rossiskoj federatsii ”Zapad-2017”. Mil.by 17.9.2017.

⁵⁴ Zapad-2017: Natšalo vtorogo etapa utšeni-ja (video). Mil.by 17.9.2017. Tässä yhteydessä viimeksi mainittuun harjoitusaiheeseen liittyen kerrottiin esimerkkinä: Ka-52-tiedustelutaisteluhelikopterilla tiedusteltiin maaleja, jonka jälkeen samalla kalustolla tuhottiin vihollisen tutkaa kuvannut maali. Tämän jälkeen venäläisillä Mi-28N-taisteluhelikoptereilla ja valkovenäläisillä Mi-24-taisteluhelikoptereilla tuhottiin omien ilmavoimien suunnitellulla lentoreitillä olleet vihollisen ilmatorjunta-asetat. Seuraavaksi venäläisillä Su-24MR-tiedustelukoneella suoritettiin maaltiedustelua ja niihin iskettiin pommein, tykein sekä raketein valkovenäläisillä Su-25-rynnäkkökoneilla. Seuraavaksi venäläisillä Su-34-monitoimihävittäjäpommittajilla iskettiin tykein ja raketein vihollisen ilmavoimatukikohtaa kuvaaviin maaleihin. Tämän jälkeen iskettiin muihin maamaaleihin pommein Jak-130-harjoitushävittäjillä. Lopuksi iskujen tulokset kuvattiin Su-24MR-tiedustelukoneilla.

⁵⁵ Korvety Baltijskogo flota unitštožili podvodnuju lodku uslovnogo protivnika v ramkah utšija ”Zapad-2017”. Mil.ru 17.9.2017 klo 14:21.

⁵⁶ Letšiki Baltijskogo flota unitštožili posvodnuju lodku uslovnogo protivnika v ramkah utšeni-ja ”Zapad-2017”. Mil.ru 17.9.2017 klo 16:34.

	<ul style="list-style-type: none"> - Viiden raivaajan osasto neutralisoi vihollisen laskemat ankkuri- ja pohjamiinat. Näin turvattiin muiden alusten siirtyminen merelle.⁵⁷ - LSP:n maavoimahelikoptereilla harjoiteltiin nykyaikaisen sodankäynnin mukaista toimintaa väijytyksestä. Tässä tarkoituksessa Mi-8AMTŠ-kuljetusrynnäkkö-, Mi-24-taistelu- ja Ka-52-tiedustelutaisteluhelikoptereille valmisteltiin maastoutetut ja naamioidut laskeutumisaikat maastoon. Sieltä nouduttiin väijytykseen tai tulitehtävään ohjus- ja tykistöasein maaleihin, jotka sijaitsivat 500–5 000 metrin etäisyydellä. Välittömästi tulitehtävän jälkeen laskeuduttiin laskeutumisaikalle. - Lisäksi Mi-28N-taistelu- ja Ka-52-tiedustelutaisteluhelikopterit suojasivat maajoukkoja, tiedustelivat sekä iskivät tykein ja raketein ajoneuvokolonniin, tuliasemiin sekä linnoitteisiin. Helikopterit toimivat pareina tai parvina ennalta määrättyllä aika- ja etäisyysporrastuksella sekä käyttivät matalia lentokorkeuksia ja maastoa hyväkseen. Maalihavainnon jälkeen johtokopteri määräsi kullekin kopterille maalit.⁵⁸ - Tulan, Ivanovon sekä Pihkovan maahanlaskudivisioonien joukkoyksiköt suorittivat monien kilometrien marssin toiminta-alueelle. Sen aikana mm. yllettiin vesistöjä ja torjuttiin vihollisen tuhotyöryhmien hyökkäyksiä. - Laskuvarjopudotuksiin käytettiin kymmentä Il-76-kuljetuskonetta, joista pudotettiin 400 sotilasta ja 10 kalustoyksikköä.⁵⁹ - Moottoroitu jalkaväki torjui vihollisen maahanlaskun ”tulipussi”-menetelmällä, jossa panssaripataljoonan ja tykistön tietylle alueelle keskitetyllä tulella tuhottiin vihollisen liikkeessä ollut kevyesti panssaroitu osasto.⁶⁰ - Pioneerijoukot huolehtivat harjoitusjoukon juomaveden laadusta käyttämällä SKO-10 ”Gigiena” -asemaa, joka voi tuottaa puhdasta vettä 8-10 kuutiometriä tunnissa ja tehdä suolavedestä makeaa vettä noin 5 kuutiometriä tunnissa.⁶¹ - Huoltojoukot perustivat kenttäpolttoainetaraston, jossa oli 600 kuutiota erilaisia polttoaineita. Se mahdollisti noin 120 tankkiauton täyttämisen.⁶² - Harjoituksessa käytettiin ensimmäistä kertaa venäläisvalmisteista asevoimien johtamiseen tarkoitettua moniserveritietojärjestelmää. Sen liittymäpisteet voivat olla kiinteitä tai liikkuvia ja ne voivat sijaita maalla, merellä tai ilmassa. Järjestelmä lisää merkittävästi asevoimien
--	---

⁵⁷ Korabli Baltijskogo flota vypolnili kompleks artillerijskih strelb v akvatorii Baltijskogo morja v hode sovmestnogo strategitseskogo utšenija ”Zapad-2017”. Mil.ru 17.9.2017 klo 00:40; Trnaja grupa Baltijskogo flota provela utšenie po poisku min. Mil.ru 17.9.2017 klo 02:10. Ilmavihollista kuvattiin Su-24-rintamapommikoneilla ja Ka-27 -sukellusveneiden torjuntahelikoptereilla.

⁵⁸ Vertolety ZVO prodemonstrirovali taktiku unitštoženija vysokomobilnogo ”protivnika” iz zasad v hode utšija ”Zapad-2017”. Mil.ru 17.9.2017 klo 05:01; Ekipaži udarnyh vertoletov ZVO vypolnili prikritye nazemnoj Gruppировki vojsk v ramkah utšenija ”Zapad-2017”. Mil.ru 17.9.2017 klo 13:56.

⁵⁹ Podrazdelenija VDV dotovjatsja k pogruzke samolety VTA dlja posledujutščego primenenija v katšestve parašjutnogo taktičeskogo desanta. Mil.ru 17.9.2017 klo 06:28.

⁶⁰ Motostrelki obštševojsojkovoj armii ZVO unitšožili desant NVF v hode osnovnogo etapa utšenija ”Zapad-2017”. Mil.ru 17.9.2017 klo 15:18.

⁶¹ Voennye inžnery ZVO obespetšili pitevoj vodoj utšastnikov utšenija ”Zapad-2017”. Mil.ru 17.9.2017 klo 03:02. SKO-10-asemalla voidaan puhdistaa kaiken tyyppisiä saasteita, kuten radioaktiivisuutta, bakteereita sekä voimakkaita myrkyjä.

⁶² Ekologičesnij sklad gorjutšego na 120 benzovozov razverenuli voennoslužatšie ZVO v Belorussii v ramkah utšenija ”Zapad-2017”. Mil.ru 17.9.2017 klo 19:39.

	<p>johtamisen tehokkuutta, sillä se lyhentää kymmenkertaisesti johtamissykliä.⁶³</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoituksessa käytettiin tilannekuvan luomiseen, tiedusteluun ja maalinsoitukseen sekä tuho vaikutuksen arviointiin ja tulen korjaamiseen yli kolmekymmentä eri toimintasäteen omaavaa lennokkijärjestelmää Syyrian sodasta saatujen sotakokemusten perusteella.⁶⁴
18.9.2017:	
<ul style="list-style-type: none"> - Toisen vaiheen toisena päivänä yhteisen joukkoryhmän joukot (Valko-Venäjän Lounaisen operatiivisen johtoportaan 120ERKAARTMEKPR, Venäjän 423MTJVR) toteuttivat puolustustaisteluumunnon, johon sisältyi vastahyökkäys menetettyjen asemien valtaamiseksi tykistön ja ilmavoimien tukemana. Vihollistiedustelu toteutettiin Su-24MR-tiedustelukoneilla. Ilmapuolustusjoukot suojasivat johtamisaikkoja, tuliasemia sekä puolustuskeskuksia. Puolustustaisteluun kuului myös helikopterein toteutettu ja tuettu komppanian suuruisen maahanlasku saavutetun menestyksen hyväksikäyttämiseksi ja vihollisen reservien tuhoamiseksi.⁶⁵ - Toisilla harjoitusalueilla jatkettiin tiedustelutöryryhmien ja laittomien aseellisten joukkojen etsintää, eristämistä sekä tuhoamista ilmavoimien tukemana. Tähän liittyen erikoisjoukoilla tiedusteltiin vihollisen tukialueita ja järjestettiin väijytyksiä vihollisen mahdollisille siirtymisreiteille. - Ilmapuolustusjoukot harjoittelivat asemien vaihtoa ja vihollisen torjuntaa marssin aikana. - Alueelliset joukot jatkoivat sotatilan edellyttämiä tukitehtäviä, kuten kansalaisten elinmahdollisuuksien ja tärkeiden kohteiden turvaamista sekä tiedustelutöryryhmien torjuntaa.⁶⁶ 	<ul style="list-style-type: none"> - Maahanlaskujoukkojen viestimiehet rakensivat kokonaisen verkon salaisia ja suojattuja eri tason johtamisaikkoja. Esimerkiksi Strugi Krasnyen alueelle perustettiin salainen johtamisaikko nykyaikaisine tietokonejärjestelminä sekä luotettava monitasoinen suojaus- ja puolustusjärjestelmä.⁶⁷ - ilmapuolustusjoukot torjuivat vihollisen ilmahyökkäyksen ennen kuin ilmamaalit ylittivät ilmarajan ja suojasivat erityisen tärkeitä kohteita. Torjuntajärjestelmä koostui Nebo-, Kasta- sekä Podlet-tutkajärjestelmien eri versioista, Fundament-johtamisjärjestelmästä, S-300-, S-400-ilmatorjuntaohjusjärjestelmistä, Pantsir-S-ilmatorjuntajärjestelmästä, MiG-31-torjuntahävittäjistä, Su-35- ja Su-27-hävittäjistä.⁶⁸ - Parvina toimineet Su-25-rynnäkkökoneet paikansivat tähyttämällä maamaaleja ja johtokoneen käskystä niitä tuhottiin raketein ja tykein. Tulitoiminnan jälkeen rynnäkkökoneet väistivät vihollisen ohjuksia taitolentoliikkein ja käyttivät lämpöheitteitä. Su-35S-hävittäjäpari suojaasi rynnäkkökoneiden toimintaa.⁶⁹ - Kahtena neljän koneen parvena vinorivi-muodostelmassa lentäneillä Su-24-rintamapommikoneilla pommitettiin 250 kg:n sirpalesytytyspommeilla vihollisen infrastruktuuria ja ajoneuvokolonnia. Su-35S-hävittäjät suojasivat rintamapommikoneiden toimintaa.⁷⁰ - Moottoroidun jalkaväen, panssarijoukkojen, tykistön, pioneerien ja ilmatorjunnan yhteistoimin eritettiin ja tuhottiin Kaliningradin alueella laittomia aseellisia joukkoja. - NBC-joukot puhdistivat kalustoa.

⁶³ Pervaja aprobatsija funktsionirovanija vysokoskorostnoj zaštšiščennoj multiservisnoj seti peredatši dannyh Vooruzennyh Sil Rossijskoj Federatsii. Mil.ru 17.9.2017 klo 20:49. Järjestelmään on sisällytetty monitorointi, operatiivinen johtaminen sekä järjestelmän valvonta. Sen tiedonsiirtokyky on 1 Mb - 20 Gb.

⁶⁴ Bolee 30 kompleksov s bespilotnymi letatelnymi apparatami (BLA) pazlitšnoi dalnosti dejstvija zadejstvovany na poligonah Zapadnogo voennogo okryga. Mil.ru 17.9.2017 klo 21:53.

⁶⁵ Sovmestnoe strategičeskoe utšenie "Zapad-2017". Dejstvija regionalnoj gruppirovki vojck (sil) v hode utšenija. Mil.by 18.9.2017.

⁶⁶ Sovmestnoe strategičeskoe utšenie "Zapad-2017". Dejstvija regionalnoj gruppirovki vojck (sil) v hode utšenija. Mil.by 18.9.2017.

⁶⁷ Podpazdelenija VDV oborudovali skrytye polevye punkty upravlenija v ramkax SSU "Zapad-2017". Mil.ru 18.9.2017 klo 01:03. Johtamisaikassa oli kaikki samat elementit kuin joukon rauhanaikaisessa sijoituspaikassa: automatisoidut työpisteet, majoitustilat suihkuineen ja saunoineen sekä kenttäpysäköintipaikat taistelu- ja erikoiskalustolle. Muonituksessa käytettiin PAK-200M-kenttäkeittiöitä.

⁶⁸ Podrazdelenija PVO ZVO orrazili nalet uslovnogo protivnika. Mil.ru 18.9.2017 klo 02:03. Vihollista kuvattiin mm. MiG-31-torjuntahävittäjillä, Mi-35-kuljetustaisteluhelikoptereilla ja Tu-22M3-pommikoneilla. Maalit käyttivät matalia ja yli 10 000 metrin lentokorkeuksia, yliaäninopeutta, radiohäirintää, väistöllikkeitä sekä tiheitä lentomuodostelmia.

⁶⁹ Ekipaži šturmovikov Su-25 unitšožili kolonnu tehniku uslovnogo protivnika v hode utšenija "Zapad-2017". Mil.ru 18.9.2017 klo 03:11.

⁷⁰ Ekipaži bombardirovščikov ZVO unitšožili obekty uslovnogo protivnika v hode utšenija "Zapad-2017". Mil.ru 18.9.2017 klo 05:03.

	<ul style="list-style-type: none"> - Huoltojoukot tankkasivat ajoneuvoja kenttäoloissa. - Tiedustelujoukot harjoittelivat asutuskeskustaistelua.⁷¹ - Sotilaspoliisi suojasi liikkuvia johtamispaikkoja ensimmäistä kertaa uudella nopeasti ryhmitettävällä Strelets-tšasovoj-1- ja -2-valvontajärjestelmillä.⁷² - Venäjän ja Valko-Venäjän sotilaspoliisien nopean toiminnan ryhmä eristi terroristien kuljettaman miinoitetun ajoneuvon, jolla oli tarkoitus hyökätä komentopaikalle. Toisaalla partioinnin yhteydessä löydettiin asekatko, jota oli tarkoitus käyttää terroritekoon.⁷³ - Pihkovasta lastattuja maahanlaskujoukkoja kalustoineen (450 sotilasta ja 9 kalustoyksikköä) pudotettiin kymmenestä Il-76-kuljetuskoneesta Lugan harjoitusalueelle. Maahanlaskua suojattiin ilmatorjunnalla ja hävittäjillä. Maahanlaskun jälkeen maahanlaskujoukot eristivät vihollisen, tekivät iskun niiden selustaan tuhoten tärkeitä kohteita ja johtamispaikkoja.⁷⁴ - Lugan alueelle tehtiin taktinen maahanlasku maavoimien hyökkäyksen suojaamiseksi. Siinä käytettiin Mi-8-, Mi-24N- ja Ka-52-helikoptereita. Tärkeisiin maaleihin tykistö käytti Krasnopol- ja Smelšak-täsmäammuksia, jonka lisäksi tärkeitä maaleja ja johtamispaikkoja pommitettiin Tu-22M3-yläänipommittajilla. Maalinvalaisuun käytettiin lennokkeja ja laser-maalinosoittimia.⁷⁵ - Lugan alueella pioneerit raivasivat miinoja esteistä ja taistelupioneerit raivasivat aukkoja miinoitteisiin UR-77-raivausjärjestelmällä. Huoltoyksiköt evakuoivat ja korjasivat kalustoa. Lääkintäjoukot evakuoivat ja antoivat ensiapua taistelukuljetuksille. Taisteluissa olevia joukkoja tuettiin Sprut-telatykeillä, Kornet- ja Štrum-S-panssarintorjuntaohjusjärjestelmillä sekä Šmel-kertasingoilla termobaarisin ammuksin.⁷⁶ - Johtamisessa käytettiin yhtenäisiä automatisoituja tiedustelu- ja tulenjohtoverkkoja. Tämän ansiosta tykistön tulenjohto nopeutui kolmikertaisesti ja ilmapuolustuksen maalitietojen saanti nopeutui viisinkertaisesti. Lugan alueella kiinnitettiin erityistä huomiota puolustushaarojen väliseen johtamiseen.⁷⁷
--	---

⁷¹ V hode SSU ”Zapad-2017” na poligone Pravidinskij byli otrobotani blokirovanie i unitštoženie uslovnogo NVF. Mil.ru 18.9.2017 klo 13:39.

⁷² Voennaja politsija na utšeni ”Zapad-2017” obespetšit bezopasnost komandnyh punktov s ispolzovaniem bystro razvertyvaemyh tehsredstv ohrani. Mil.ru 18.9.2017 klo 14:26. Kyseisen kaluston käyttö lyhentää henkilöstön reagointaikaa puoli-toistakertaisesti. Lisäksi henkilöstön partiointia aiotaan vähentää puoleen ottamalla käyttöön 100 metrin etäisyydelle valvova Linar-pro-valvontajärjestelmä ja minikopteri, jossa on 360 astetta pyörivä kamera.

⁷³ Rossijskie voennye politsejskie sovmestno s belorusskimi kollegami predotvratili napadanie na punkt upravlenija v ramkah SSU ”Zapad-2017”. Mil.ru 18.9.2017 klo 16:30.

⁷⁴ V hode osnovnogo etapa utšeni ”Zapad-2017” budet primenen operativnyj vozdušnyj desant podrazdelenij VDV. Mil.ru 18.9.2017 klo 17:04; Todennäköisesti samaa maahanlaskua kuvattiin toisessakin uutisessa, jossa yhteydessä kerrottiin, että pataljoonan taisteluosasto uusine taisteluaajoneuvoineen pudotettiin erittäin vaikeissa sääoloissa ja ne suojasivat pääjoukon vastahyökkäysvustat. Rossijskie desantniki peveli unikalnuju vysadku v tjaželežših pogodnyh uslovijah v hode tsentralnogo epizoda utšeni ”Zapad-2017”. Mil.ru 18.9.2017 klo 20:12.

⁷⁵ Aviatsija VKS Rossii prodemonstrirovala svoi vozmožnosti iz ključevyh epizodov utšeni ”Zapad-2017”. Mil.ru 18.9.2017 klo 19:29. Huom.: Mahdollisesti ”sotilassomistamisen” takia maahanlasku toteutettiin toistamiseen helikopterikalustolla, koska huonojen sääolosuhteiden takia presidentti Putinin johdolla harjoitusta seuranneelta kansainväliseltä sotilasiamiesjoukolta lentokoneista tehty maahanlasku jäi näkemättä.

⁷⁶ Na etape utšeni ”Zapad-2017” v Leningradskoj oblasti voennye inženery otrabotali pazminirovanie zagraždenij uslovnogo protivnika. Mil.ru 18.9.2017 klo 19:21.

⁷⁷ Novejšie sredstva avtomatizatsii pozvolili pjatikatno uskorit peredatšu informatsii sredstvam PVO na utšeni ”Zapad-2017”. Mil.ru 18.9.2017 klo 20:01.

<p>19.9.2017:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoituksen toiseksi viimeisenä päivänä joukkoryhmittymän joukot harjoittelivat puolustusryhmittymään tunkeutuneen vihollisen tuhoamista, vastahyökkäystä ja alkuperäisen ryhmityksen palauttamista tykistön ja ilmavoimien tukemana. - 115ITOR:n yksi S-300-ITPSTO, 147ITOPR:n OSA-ITPTRI yhdessä joukkojen omilla ilmatorjuntaosilla harjoittelivat ilmahyökkäyksen torjuntaa. OSA-järjestelmällä, Iglä-ohjuksilla ja Zu-23-2-ilmatorjuntatykeillä torjuttin matalalla lentäviä maaleja. S-300-ilmatorjuntaohjusjärjestelmällä yhdessä joukkojen omilla ilmatorjuntaosilla torjuttin vihollisen risteilyohjuksia ja tulitukihelikoptereita. - 103KAARTMLPR tiedusteli ja paikansi vihollista Moskit-lennokkijärjestelmällä ja elektronisella tiedusteluasemalla. Yksi ILMARYNNK saartoi ja tuhosi vihollisen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kaliningradin alueella moottoroitujalkaväki ja maahanlaskujoukot käyttivät maalien etsintään, tiedusteluun sekä tykistön ja panssarijoukkojen tulenjohtoon ja tuho vaikutustiedusteluun Gruša- ja Orlan-lennokkeja. Telavetoista neljällä panssarintorjunta-aseella ja yhdellä konekiväärillä varustettua kauko-ohjattavaa Platforma-M-aselavettia käytettiin miinoitteiden ja kulkuaukkojen raivaamiseen erityisesti asutuskeskuksissa.⁷⁸ - Pantšir-S-ilmatorjuntaohjusjärjestelmällä torjuttin matalalla (alle 50 m) ja hiljaa (alle 200 km/h) lentäneitä maaleja. Ilmatorjuntatehtävän jälkeen tuliyksiköt vaihtoivat tuliasemia, jona aikana harjoiteltiin vihollisen tiedustelutuhotyöryhmän torjuntaa.⁷⁹ - Tiedusteluryhmät suorittivat 20 km:n jalkamarssin vihollisen selustaan, missä ne paikansivat vihollisen panssarikalustoa, johtamispaikkaa, polttoaine- sekä ampuvatarvikkeistoja ja lastauspaikkana toimeen rautatieaseman. Edellä mainittujen kohteiden tarkat koordinaatit lähetettiin Strelets-tiedustelu-, johtamis- ja viestijärjestelmällä tykistölle ja ilmavoimille.⁸⁰ - Lamauttamalla ELSON keinoin radioverkot luotiin kaikille harjoitusjoukoille vaikeat olosuhteet. - Vihollisen johtamistoiminnan häirinnässä kehoitettiin kolmea uutta häirintäjärjestelmää, joilla kyetään vaikuttamaan vihollisen viesti- ja tiedonsiirtojärjestelmiin. - ELSON joukkojen johtamisessa käytettiin automatisoitua Bylina-järjestelmää, mikä mahdollisti ELSON kaluston tehon monikertaistumisen sekä mahdollisti omien viesti- ja tutkajärjestelmien taajuushallinnan.⁸¹ - Läntisen sotilaspiirin panssarijoukoilla torjuttin vihollisen hyökkäys. Torjuntaa tuettiin 152-mm Giantsint- ja Msta-S-teletykistöillä. Vastaiskuu varten vihollismaaleja tiedusteltiin Berkut- ja Busel-lennokeilla ja niihin iskettiin Grad ja Tornado-G- sekä Smerts- ja Polonez-raketinheittimillä.⁸² Edellä mainittu torjunta toteutettiin valtioliiton yhteisillä joukoilla liikkuvana puolustustais- teluna, jossa eri tykistö- ja raketinheitinjärjestelmillä es- tettiin vihollisen reservin ryhmittyminen. Saavutetun menestyksen hyväksikäytön varmistamiseksi tehtiin komppanian suuruinen taktinen maahanlasku Mi-
--	--

⁷⁸ V epizodah utšenija "Zapad-2017" provodimogo na territorii Kaliningradskoj oblasti zadejstvovany bezbilotniki i boevye roboty. Mil.ru 19.9.2017 klo 13:53.

⁷⁹ V hode utšenija "Zapad-2017" zenitšniki ZVO perehvatili nizkoletjaštšie i maloskorostnye tseli. Mil.ru 19.9.2017 klo 15:15. Maalilentoja suoritettiin An-2-pienkoneella.

⁸⁰ Razvedčiki ZVO primenili KRUS "Strelts" v hode utšenija "Zapad-2017" v Belorussii. Mil.ru 19.9.2017 klo 15:21. Strelets-järjestelmä koostuu: operatiivisen johtamisen komponentista, taistelijan toimintakyvyn seurantalaitteesta, monitoimikomponentista, millä voidaan käyttää järjestelmän kaikkia ominaisuuksia, korvakuulokkeista, joilla voidaan vähentää hälyäniä ja vahvistaa heikkoja ääniä sekä moduulista, satelliittinavigaatio ja yksikön sisäisestä viestiyhteydestä. Järjestelmän kaikki osat ovat iskunkestäviä ja vedenpitäviä sekä toimivat lämpötila-alueella -40 - +60 astetta. Sen lisäksi, että järjestelmään voidaan kytkeä useita akkuja, se sisältää integroidun laturin. Yksilö- ja ryhmänavigointi toimivat GLONASS-järjestelmässä.

⁸¹ V hode utšenija "Zapad-2017" vpernye dlja upravlenija soedinenijami i voiskami tsastjami REB primenena avtomatizirovannaja sistema "Bylina". Mil.ru 19.9.2017 klo 15:26.

⁸² Podrazdelenija tankovogo soedinenija ZVO v hode SSU "Zapad-2017" otrazili nastuplenija uslovnogo protivnika na poligone Osipovitskij. Mil.ru 19.9.2017 klo 15:53. Kyseinen panssarijoukon torjuntataistelu käytiin Valko-Venäjän alueella, jossa yhdellä puolustuslinjan alueella toimineet kolme T-80-taistelupanssarivaunua käyttivät hyökkäyksen torjunnassa karsusellitaktiikkaa, jolloin yhden vaunun tulittaessa kaksi muuta hakeutuvat uusiin tuliasemiin. Kun tullittava vaunu lopettaa ampumisen, seuraava vaunu aloittaa sen uudesta tuliasemasta jne.

	<p>8MTV-5-helikoptereilla, joita tuettiin Mi-24N-taisteluhelikoptereilla.⁸³</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lentokenttäpäivystyksessä ollut MiG-31BM-torjuntahävittäjäpari nostettiin hälytyksellä ilmaan ja ilmasta-ilmaan ohjuksilla ne torjuivat lentokoneista laukaistuja risteilyohjuksia.⁸⁴ - Lugan alueella suojelujoukot tukivat taistelua: torjumalla vihollisen tiedustelutuhotyöryhmien hyökkäyksiä, laskivat TDA-3-savutusautoilla aerosolipilven joukkojen suojaksi täsmäaseilta ja tiedustelulta, keräsivät RHM-6-kemiallisen tiedustelun ajoneuvolla maastonäytteitä kemiallista analyysiä varten, puhdistivat henkilöstö, kalustoa ja aseistusta KamAZ-ajoneuvoon rakennetulla erikoisvälineistöllä sekä käyttivät Šmel-ohjusliekinheitintä.⁸⁵ - Kaliningradin alueella yksi rannikkojoukkojen MTJVPR hälytettiin taisteluvalmiuteen. Se suoritti 60 km:n marssin ja tuhosi vihollisjoukon. Taisteluun osallistui myös ilmarynnäkkökomppania Pihkovan maahanlaskudivisioonasta. Niiden taistelua tuettiin Grad-raketinheitimillä, Su-34-hävittäjäpommittajien ja Su-24-rintamapommittajien iskuilla sekä Mi-24-taisteluhelikoptereilla.⁸⁶ - Itämeren laivaston yksi korvetti tuhosi elektronisen häirinnän alaisena Uran-meritorjuntaohjusjärjestelmällä vihollisaluksen. Tulitoiminnan jälkeen korvetti suoritti ELSO- ja taistelukestävyysliittyviä toimia sekä järjesteli yhteistoimintaa ja viestiyhteyksiä alusosaston muiden alusten kanssa.⁸⁷ - Pihkovan 76IRYNN:n 400 sotilasta ja 10 BMD-4M-miehistönkuljetusajoneuvoa pudotettiin Il-76-kuljetuskoneesta 800 metrin korkeudesta (erittäin huonoissa sääoloissa). Pudotuksen jälkeen ilmarynnäkö- ja tiedustelujoukot valtasivat maastolentokentän sekä tuhosivat vihollisosastoja. Tämän jälkeen maahanlaskujoukot valmistelivat kaluston marssia varten ja siirtyivät Strugi Krasnyen alueelle taiteluammuntoihin. Ammuntoja suoritettiin BMD-4M-miehistönkuljetusajoneuvoilla, Nona-kraanaatinheitimillä sekä Sprut-SD-panssaritorjuntatykeillä.⁸⁸ - Toinen maahanlaskuysikkö teki iskun vihollisen selustaan ja suojasi pääjoukkoa sen ylittäessä vesiestettä Pihkovan alueella. Joukko tunkeutui selustaan taistellen käyttäen BMD-4M- ja BTR-MD- panssaroituja miehistönkuljetusajoneuvoja.⁸⁹ - Marssin ja tuliasemiin ryhmittymisen jälkeen Itämeren laivaston meritorjuntaohjusjoukot tuhosivat Bal-ohjus-
--	--

⁸³ Rossijskie ibeloruskie voennoslužastšie v ramkah utšenija ”Zapad-2017” ostanovili nastuplenie uslovnogo protivnika na granitse sojusnogo gosudarstva. Mil.ru 19.9.2017 klo 16:10.

⁸⁴ Ekipaži MiG-31BM pehvatili krylatnye raketin a utšenii ”Zapad-2017”. Mil.ru 19.9.2017 klo 15:33.

⁸⁵ Podrazdelenija RHIB zaštšity ZVO na utšenii ”Zapad-2017” proveli spetsialnuju obrabotku vojsk. Mil.ru 19.9.2017 klo 17:49.

⁸⁶ Motostrelki Baltijskogo flota I podrazdelenija VDV proveli operatsiju po likvidatsii uslovnih nezakonnyh vooružennyh formirovanij. Mil.ru 19.9.2017 klo 18:12.

⁸⁷ Korvet Baltijskogo flota unitštžožil korabl uslovnogo protivnika v rankah utšenija ”Zapad-2017”. Mil.ru 19.9.2017 klo 19:49.

⁸⁸ Na utšenija ”Zapad-2017” sostojalos desantirovanie litšnego sostava voennoj tehniki podrazdelenij VDV v složnyh pogodnyh uslovijah. Mil.ru 19.9.2017 klo 20:16.

⁸⁹ Desantniki v ramkah utšenija ”Zapad-2017” soversšili reid v tyl uslovnogo protivnika, obespetšiv perepravu osnovnyh sil tšerez vodnuju pregrady. Mil.ru 19.9.2017 klo 20:21.

	järjestelmällä vihollisen alusosaston. Maalin tuhoutuminen varmistettiin tutkalla. ⁹⁰
20.9.2017:	
<ul style="list-style-type: none"> - Harjoituksen päätöspäivänä jatkettiin pääosin edellispäivän toimintaa. Harjoitustoiminnan erityispiirteitä olivat: - 115ITOR:n joukot yhdessä venäläisten ja valkovenäläisten MiG-29-monimaalihävittäjien kanssa suojasivat joukkoja, rynnäkkökoneita sekä A-50-valvontakoneita. - Yhdellä harjoitusalueella (jossa molemmat ylipäälliköt tarkastivat harjoituksen) yhteisen joukkoryhmittymän joukot harjoittelivat vihollisen hyökkäyksen torjuntaa, vastahyökkäystä, vihollisen tuhoamista sekä alkuperäisen ryhmittymän palauttamista. Su-34-monitoimihävittäjäpommittajilla ja Su-25-rynnäkkökoneilla sekä Mi-24- ja Mi-28-taisteluhelikoptereilla iskettiin liikkeellä olleeseen viholliseen, jonka lisäksi Mi-8-monitoimihelikoptereita käytettiin maahanlaskussa. - Taistelutoiminnan tulokset tiedusteltiin Su-24MR-tiedustelukoneilla.⁹¹ 	<ul style="list-style-type: none"> - Lugan alueella taisteleville joukoille oli valmisteltu yli 2 000 maalia, joilla kuvattiin vihollisen elävää voimaa, tulasemia, erilaista kalustoa ja lentäviä maaleja.⁹² - Moskovan alueelta itään lähtenyt matkustajakone muutti odottamattomasti suuntaa luoteeseen eikä enää vastannut lennonjohdon kutsuihin. Kohde otettiin Läntisen sotilaspiirin ilmapuolustuksen tutkaseurantaan. Su-27-hävittäjäpari saattoi kaapattua konetta pitkin (kuvitteellista) valtiorajaa, eikä päästänyt sitä tunkeutumaan alueelle.⁹³ - Maahanlaskujoukot ylittivät salassa vesiesteen ja iskivät vihollisen selustaan. Tämän jälkeen suurin osa vihollisista laski aseensa ja lopetti vastarinnan Pihkovän alueella. Tiedustelujoukot etsivät rajan yli paenneiden vihollisten mahdollisesti alueelle jättämiä asekatkōja.⁹⁴ - Harjoituksen aikana topografijoukot tarkistivat paikkatieto- ja navigointipalvelun tietoja läntisessä strategisessa suunnassa. Erityisesti eri tason johtamispaikat sekä ohjus- ja tykistöjoukkojen maalinsoituksen tarkkuus tarkastettiin. Samalla kehitettiin myös erityistä paikannusverkkoa ja tarkasteltiin elektronisen sodankäynnin välineiden ja satelliittinavigoinnin käyttöä elektronisen häirinnän vaikutuksen alla.⁹⁵ - Harjoituksen osallistuneiden joukkojen moraalis-psykologinen tuki toteutti koko harjoituksen ajan laajan skaalan tukitoimia. Maastossa oli yli kymmenen tiedotus- ja tukipistettä, joissa sotilaspsykologit tekivät yli 1 000 taistelukunnan palautustoimenpidettä.⁹⁶ - Harjoituksen päätöspäivänä Läntisen sotilaspiirin maavoimajoukot aloittivat rautatiepaluumarssivalmistelut. Päätöspäivänä ilma-avaruusjoukkojen lentokone- ja helikopterikalustoa sekä Itämeren laivaston alukset ja rannikkojoukot aloittivat siirtymisen varsinaisiin sijoituspaikkoihinsa.⁹⁷ - Pihkovän ilmarynnäkködivisioonien sekä Tulan ja Ivanovon maahanlaskudivisioonien yksiköiden paluu-

⁹⁰ V ramkah utšeniġa "Zapad-2017" raketšiki Baltijskogo flota unitštožili otrjad korablej uslovnoġo protivnika. Mil.ru 19.9.2017 klo 21:35. Ammunnan valmisteluun liittyen tarkastettiin ohjusjärjestelmän ja matkamoottorien toiminta, tankattiin ohjus, asennettiin niihin taistelukärjet sekä harjoiteltiin ohjuslavettien kuormausta uusilla ohjuksilla.

⁹¹ mil.by/ru/news/67922/; exercisemil.by/detail.php?ID68009. Edellä mainitut linkit eivät toimi.

⁹² Dlja utšastnikov utšeniġa "Zapad-2017" byla sozdana složnaja mišennaja obstanovka. Mil.ru 20.9.2017 klo 02:17. Maaleina käytettiin muun muassa maassa olleita valehelikoptereita, valoammuksia ja modernisoituja Falanga-M-panssarintorjuntaohjuksia, joilla kuvattiin väistöllisiä tekniikoita ilmamaaleja. Ilmahyökkäysmaaleina oli korkealla ja matalalla lentäneitä maaleja, joilla kuvattiin taktista ilmavoimaa ja risteilyohjuksia.

⁹³ Istrebiteli ZVO perehvatili uslovnoġo zahvatšennyj samolet v hode rossijsko-belorusškogo strategičeskogo utšeniġa "Zapad-2017". Mil.ru 20.9.2017 klo 15:36.

⁹⁴ Glavnye sily desanta v hode utšeniġa "Zapad-2017" preodoleli vodnuju pregradu v tylu uslovnih NVF i razgomili ih. Mil.ru 20.9.2017 klo 15:43.

⁹⁵ V hode SSU "Zapad-2017" voennoslužatšie ZVO usoveršenstvovali sistemu upravlenija topogeodezičeskimi voinskimi tšastjami. Mil.ru 21.9.2017 klo 17:36.

⁹⁶ Na utšeniġ "Zapad-2017" postojanno osuštšestvľjalas moralno-psihologičeskaja podderžka voennoslužatših. Mil.ru 20.9.2017 klo 03:03.

⁹⁷ Ekipaži VKS i ZVO zadeistvovannye v utšeniġ "Zapad-2017" vozvraštšajutsja punkty postojannogo basirovanija. 20.9.2017 klo 17:39; Korabli i podrazdelenija berogovyh vojsk BF vozvraštšajutsja v punkty postojannoj dislokatsii posle zaveršeniġa utšeniġa "Zapad-2017". 20.9.2017 klo 20:14; Voennoslužatšie ZVO soveršili pogruzku tehniku na železnodorožnye platformy po okontšanii utšeniġa "Zapad-2017". 21.9.2017 klo 16:25; Pervye podrazdelenija ZVO vozvratilis v punkty postojannoj dislokatsii posle utšeniġa "Zapad-2017". 21.9.2017 klo 18:25. Mil.ru.

	kuljetukset Lugan, Strugi Krasnye ja Kaliningradin alueilta alkoivat 22. syyskuuta. Henkilöstö kuljetettiin kuljetusilmavoimien koneilla ja kalusto rautatiekuljetuksin. ⁹⁸
--	--

2.3 Tulkinta Zapad-2017 harjoitustapahtumista

Zapad-2017-harjoituksen virallinen lähtökohtatilanne on tulkittavissa ”värivallankumouksen” alkuvaiheeksi, jossa Valko-Venäjällä ja Länsi-Venäjällä oli toiminnassa kumouksellisia voimia. Ne saivat kaikkea tarvitsemaansa ulkopuolista tukea aiheuttaakseen säröjä Venäjän ja Valko-Venäjän valtioliitolle sekä synnyttääkseen levotonta mielialaa ja kapinamieltä Valko-Venäjällä ja Länsi-Venäjällä. Kumouksellisten voimien toiminta synnytti kriisitilanteen, joka kärjistyi aseelliseksi yhteenotoksi. Julkisuudessa kuvattu sotaharjoitusjoukkojen voiman käyttö ja taistelutoiminnan laatu olisi ollut rajusti ylimitoitettua ja tarkoitukseen sopimatonta, mikäli sotaharjoituksessa olisi todellisuudessa toimittu kumouksellisia voimia ja heidän tukijoitaan vastaan. Kaiken julkisuudessa olleen tiedon perusteella uskottavampi harjoitusskenaario oli se, että Zapad-2017-harjoituksessa Venäjä ja Valko-Venäjä harjoittelivat perinteisin asein käytyä sodankäyntiä puolustusliitto Naton joukkoja vastaan.

Osalla harjoitusjoukoista sotaharjoitus alkoi (14.9.) venäläisittäin perinteisesti joukkojen yllätyksellisellä taisteluvaiheistarkastuksella. Sen seurauksena kaikkien puolustushaarojen harjoitusjoukkoja siirtyi tai vähintään aloittivat valmistelut väistöalueille tai -tukikohtiin siirtymiseksi. Osana valmiudenkohotusta ilma-avaruusvoimat ja Läntisen sotilaspiirin ilmapuolustus kohottivat sotilaspiirin ilmapuolustusvalmiutta, alueelliset ja sisäiset joukot tehostivat valtiollisesti tärkeiden kohteiden valvontaa ja vartiointia sekä kuljetusilmavoimat valmistautui henkilöstökuljetuksiin ja materiaalin hajauttamiseen.

Väistöalueilla joukot harjoittelivat ensimmäisen tehtävän mukaisia asioita. Täten esimerkiksi osa Venäjällä perustetuista Venäjän ja Valko-Venäjän yhteisen voimaryhmittymän panssarijoukoista harjoitteli ja valmistautui siirtymään junakuljetuksin harjoitusalueelle Valko-Venäjälle. Harjoituksen ensimmäisenä päivänä osaan valtioliittoa julistettiin (harjoitus)sotatila, mikä mahdollisti siviili- ja sotilasviranomaisten yhteistoimintaharjoittelun siirryttäessä rauhanajasta kohti poikkeusolojen aikaa. Harjoituksen alussa johtamisen ja esikuntatyöskentelyn painopiste oli tilanteenarvioinnissa ja sitä seuraavien toimenpiteiden suunnittelussa sekä niiden käskyttämisessä.

Ensimmäisen harjoitusvaiheen toisena päivänä (15.9.) tilanne kehittyi siten, että erikoisjoukkoja käytettiin tehostetussa rajavalvonnassa. Lisäksi rajavalvonnassa ja vihollistiedustelussa käytettiin lennokkeja. Lennokkitiedustelun tuloksena havaitut vihollisen tiedustelu- ja tuhotyöosastot saartettiin alkuvaiheessa taisteluhelikopterien tukemana 103. ERKAARTMLPR:sta muodostettujen rynnäkköryhmien maahanlaskulla. Tämän jälkeen rynnäkköryhmät tuhosivat vihollisosastot rynnäkköilmavoimien tukemana.

Läntisen sotilaspiirin alueella valmiudenkohotus jatkui, jolloin 6. Ilmavoima- ja ilmapuolustusarmeijan (6IIPA) esikunnan ja Moskovan alueen ilmapuolustusjoukkojen taisteluvaihe

⁹⁸ Desantnye podrazdelenija Pskovskogo, Tuskogo i Ivanovskogo soedinenij VDV vozraštšajutsja posle utšenija “Zapad-2017” v punkty postojannoj dislokatsii. Mil.ru 22.9.2017 klo 09:59.

nostettiin korkeimpaan asteeseen. Osana valmiudenkohotusta Itämeren laivaston käytössä olleet sekä Pietarin, Moskovan ja keskisen teollisuusalueen suojana olleet S-300-, S-400- ja Pantšir-S-ilmatorjuntaohjusjärjestelmät ryhmitettiin uusiin tuliasemiin. Ilmavalvontatutka-joukkojen tehtävänä oli valvoa ilmatilaa ja välittää maalitietoja sekä taistelutoimintaa ennakoivia tietoja ilmapuolustusjoukoille. Itämeren suunnalta Venäjää vastaan kohdistuneen perinteisin ilma-asein ja risteilyohjuksin toteutetun sekä voimakkaalla elektronisella häirinnällä tuetun vihollisen ilmaiskun torjuntaan osallistuivat Itämeren laivasto sekä Pietarin ja mahdollisesti Kaliningradin suojana olleet ilma-avaruusvoimat.

Yleisjoukot jatkoivat keskitysmarssejaan toiminta-alueilleen, jossa ne valmistautuivat puolustus-taisteluihin. Yhteisen joukkoryhmittymän ilmavoimat suojasivat joukkojen siirtoja ja ryhmittymistä. Pioneerijoukot tukivat yleisjoukkojen siirtymistä toiminta-alueille liikkeenedistämisen eri keinoin. Lisäksi suojelujoukot suojasivat omien joukkojen ryhmittymistä vihollisen tähytys- ja tutkatiedustelulta laskemalla niiden suojaksi aerosolipilviä. Elektronisen sodankäynnin joukot suojasivat häirinnällä omia joukkoja puolestaan vihollisen lennokkietiedustelulta.

Ensimmäiseen vaiheen toisena päivänä taistelevien joukkojen tukemiseen tarkoitetut ilmavoimaosat (rintamailmavoimat) saatiin hajautettua operatiivisille (poikkeusolojen) lentokentille, josta käsin ne suojasivat ilmapuolustuksen osana joukkoja ja valtiollisesti tärkeitä kohteita. Sotilas- ja siviiliviranomaiset jatkoivat poikkeusolojen yhteistoimintaharjoittelua. Johtamiseen liittyen eritasojen esikunnat tarkistivat alaistensa suunnitelmia. Samalla perustettiin sekä kiinteitä että liikkuvia eri johtamistasojen johtamispaikkoja, jotka varustettiin digitaalisin ja automaattisin viestivälinein ja satelliittiyhteyksin. Mahdollisimman häiriöttömän johtamistoiminnan ja luotettavan tiedonvälityksen maksimoimiseksi Läntisen sotilaspäivien viestijoukot harjoittelivat kyberhyökkäysten torjuntaa.

Ensimmäisen vaiheen viimeisenä päivänä (16.9.) valtioliiton joukot viimeistelivät Luoteis-Valko-Venäjällä puolustukseen ryhmittymistä osin linnoittajajoukkojen valmisteleminen aseisiin. Valko-Venäjän ja Venäjän ilmavoimat ja ilmapuolustusjoukot suojasivat puolustukseen ryhmittymistä. Taistelujen ensivaiheessa puolustusasemien etupuolella vihollisen tiedustelu- ja tuhotyöosastoihin vaikutettiin rynnäkkökoneilla ja rintamapommittajilla ja niiden tuho vaikutusta tarkasteltiin lennokein. Puolustajan syvyydessä johtamispaikkoja ja valtiollisesti tärkeitä kohteita vastaan toimineet vihollisen tiedustelu- ja tuhotyöosastojen hyökkäykset torjuttiin 38. KAARTI-RYNNPR:n joukoilla. Vihollisen tiedustelulennokeja vastaan toimitettiin muun muassa maahanlaskujoukkojen olalta laukaistavilla ilmatorjuntaohjuksilla sekä ajoneuvoihin asennetuilla ilma-torjuntatykeillä.

Taistelujen toisessa vaiheessa tykistöohjusjoukot aloittivat vaikuttamisen etulinjasta etäällä olevaan viholliseen. Tässä tarkoituksessa Iskander-M ja Totška-tykistöohjuksilla tulitettiin 30 – 100 kilometrin etäisyydellä olleita viholliselle tärkeitä kohteita. Tykistöohjusten aiheuttamia tuhoja videokuvattiin lennokeilla, jotka välittivät kuvaa reaaliajassa sotilaspäivien taistelunjohtopaikalle. Samanaikaisesti 2. KAARTMTJVD:n tykistö- ja raketinheitinjoukot tulittivat suora-ammunnalla ja epäsuoralla tulella vihollisen linnoite- ja kalustomaaleja. Yhtenä tykistö- ja ohjusjoukkojen keskeisenä toimintaperiaatteena oli tulitoiminnan jälkeinen tuliasemien vaihto.

Ilmavoimat osallistui vihollisen ilmatoiminnan torjuntaan sekä tuki maavoimien taistelua tuhoamalla vihollisen elävää voimaa, ajoneuvokolonnia sekä johtamispaiikkoja. Ilmavoimien maalitiedustelussa ja tulitoiminnan tuho vaikutuksen arvioinnissa käytettiin Su-24MR-tiedustelukoneita. Sotilaspiiriin huoltojoukkojen yksi prikaati harjoitteli panssarijoukkojen taistelukyvyä ylläpitoa evakuoimalla ja korjaamalla kenttäoloissa taisteluissa vaurioituneita panssarikalustoja.

Maahanlaskujoukkojen johtamiseksi taktisoperatiivisen tasan johtamispaiikoille rakennettiin Pollet-K- ja Andromeda-D-järjestelmillä automatisoidut komento- ja viestikeskukset, jotka mahdollistavat yhteydenpidon aina 2 000 kilometrin etäisyydelle saakka. Maahanlaskujoukkojen komentoverkko varmennettiin perinteisellä radioyhteydellä sen varalta, että satelliittiyhteydet eivät olisi käytössä häirinnän takia. Yleisjoukkojen johtamisessa painopiste oli tilanteenarvioinnin ja päätöksenteon harjoittelussa rajoitetun ajan puitteissa.

Harjoituksen toisessa vaiheessa keskiössä oli valtioliittoa vastaan suunnatun hyökkäyksen torjunta. Kyseisen vaiheen keskeisiä harjoitusaiheita olivat eritasoisten esikuntien johtamistoiminta sekä puolustustaistelun toteuttaminen eri aselajien ja puolustushaarojen yhteisoperaationa.

Toisen vaiheen sotatoimet alkoivat (17.9.) vihollisen massiivisella ohjus- ja ilmaiskulla. Tämän jälkeen vihollinen aloitti hyökkäyksen maitse ja meritse. Tykistö- ja ohjusjoukot tukivat maahyökkäystä.

Vihollisen ilmahyökkäystä torjuttiin valtioliiton joukkojen yhteisellä alueellisella ilmapuolustusjärjestelmällä sekä Itämeren laivaston alusten ilmatorjuntajärjestelmillä. Vihollisen tulivaikutuksen alaisena olleet maavoimajoukot harjoittelivat suojautumista vihollisen ilmahyökkäykseltä sekä toteuttivat taistelukykyä ylläpitäviä toimia ilmahyökkäyksen aikana. Merellä olleet laivasto-osat suojasivat omaa toimintaansa muun muassa elektronisen sodankäynnin aktiivisilla ja passiivisilla häirintämenetelmillä.

Maavoimien puolustustaistelua tuettiin kaikella saatavilla olevalla tykistön tulella, ilmavoimien pommi- ja ohjusasein sekä helikopterien tulella. Viimeksi mainittuja käytettiin taistelun tukemisessa kahdella eri tavalla. Ensimmäisessä toimintatavassa helikopterit nousivat maastoutetuista suoja-asemistaan ilmaan ja toimivat tykki- ja ohjusasein 500–5 000 metrin etäisyydellä ollutta vihollista vastaan. Välittömästi tulitoiminnan jälkeen helikopterit laskeutuivat takaisin suoja-asemiinsa. Toisessa toimintatavassa taisteluhelikopterit toimivat pareittain käyttäen matalia lentokorkeuksia. Ne tukivat maavoimien taistelua tuhoamalla tykein ja ohjuksin vihollisen ajoneuvokolonnia, tulasemia sekä linnoitteita. Murtoon päässyt kevyesti panssaroitu vihollinen pysäytettiin ja tuhottiin panssaripataljoonan, moottoroidun jalkaväen sekä tykistön keskitetyllä tulenkäytöllä (ns. tulipussimenetelmä). Vihollisen ensimmäisen portaan reservit sidottiin taisteluun kahdella noin pataljoonan suuruisella maahanlaskuosastolla.

Samanaikaisesti maalla käytävien taistelujen kanssa merellä puolustauduttiin hyökkääjän pinta-alueita ja sukellusveneitä vastaan. Lisäksi meritaistelujen pääosassa ollut korvettiosasto tuki tykkituloillaan maalla käytäviä taisteluita. Vihollisen pinta-alueita vastaan korvetit ampuivat tykeillään. Korvetti- ja meritorjunta-alusosasto yhdessä sukellusveneidä torjuntahelikopterien kanssa etsivät, paikansivat sekä tuhosivat torpedoin, syvyysrakettinheitin sekä syvyyspommein vihollisen sukellusveneitä. Puolustajan saavuttamaa menestystä merellä laajennettiin Itämeren laivaston

toimintamahdollisuuksia raivaamalla tai tekemällä muutoin toimintakyvyttömäksi vihollisen laskevat ankkuri- ja pohjamiinat.

Pinta-alaltaan laajalla sotatoiminäyttämöllä toimineiden erityyppisten ajoneuvojen toimintamahdollisuuksien turvaamiseksi harjoituksen huoltojoukot perustivat polttoaineiden jakelua varten 600 kuution suuruisen kenttäpolttoainevaraston, joka mahdollisti noin 120 jakeluauton täyttämisen. Pioneerijoukot huolehtivat puolestaan harjoitusjoukon toimintakyvyn ylläpitämisestä puhdistamalla juomakelpoista vettä 8–10 kuutiometriä tunnissa.

Johtamisen apuna käytetyn tilannekuvan luomisessa, tiedustelussa ja maalinosoituksessa sekä epäsuoran tulen johtamisessa käytettiin yli kolmeakymmentä erilaisen toimintasäteen omaavaa lennokkijärjestelmää. Niiden käyttöperiaatteissa sovellettiin Syyrian sodasta saatuja sotakokemuksia. Johtamisessa käytettiin (moniserveri) tietojärjestelmää, johon oli mahdollista liittyä niin maalta, mereltä kuin ilmasta. Kyseisen järjestelmän käytön väitettiin nopeuttaneen johtamissykliä kymmenkertaisesti.

Harjoituksen toisen vaiheen toisena päivänä (18.9.) vihollinen jatkoi hyökkäämistä kuvitteellisen maarintaman ulottuessa Luoteis-Valko-Venäjältä Kaliningradiin. Vihollisen hyökkäyksen torjumiseksi yhteisen voimaryhmän joukot jatkoivat puolustustaisteluharjoittelua kovapanosammunnoin. Ilmapuolustusjoukot osallistuivat puolustustaisteluihin torjumalla vihollisen ilmahyökkäyksiä sekä suojaamalla johtamispaikkoja ja muita tärkeitä kohteita. Ilmapuolustusjoukkojen toimintaperiaatteelle oli ominaista toistuva tuliasemien vaihto. Mahdollisten vastahyökkäysten varalle puolustusryhmitukseen syntyneiden murtojen rajoittamiseksi vihollista tiedusteltiin Su-24MR-tiedustelukoneilla.

Maavoimat ryhtyi tykistön ja ilmavoimien tukemana (kovapanosammunta) vastahyökkäykseen murren rajoittamiseksi ja menetettyjen asemien takaisinvaltaamiseksi. Vastahyökkäykseen liittyi taktinen helikopterimaahanlasku, jota tuettiin tuhoamalla vihollisen johtamispaikkoja tykistön täsmäammuksin ja Tu-22M3-pommikonein. Maahanlaskun tavoitteena oli vastahyökkäyksen saavuttaman menestyksen hyödyntäminen ja vihollisen reservien sitominen.

Maavoimien vastahyökkäystä tukivat tykistön lisäksi parvina toimineet Su-25-rynnäkkökoneet. Ne paikansivat maamaaleja tähyttämällä ja tuhosivat niitä tykein ja ohjuksin. Tulitoiminnan jälkeen rynnäkkökoneet västivät hyökkääjän ilmatorjuntaohjuksia taitolentoliikkein sekä käyttämällä rynnäkkökoneiden omasuojaksi tarkoitettuja lämpöheitteitä. Vastahyökkäystä tukeneiden Su-25-rynnökoneiden toimintaa suojasivat pareina toimineet Su-35-hävittäjät.

Sotilaspoliisit suojasivat välittömästi taistelutoimien läheisyydessä olleita liikkuvia johtamispaikkoja, jonka lisäksi sotilaspoliisin tehtävänä oli kiinteiden johtamispaikkojen vartiointi- ja turvallisuustoiminta sekä ennakoiva reagointi epäilyttäviin turvallisuustapahtumiin.

Puolustajan selustasyvyyydessä alueelliset joukot jatkoivat kansalaisten elinmahdollisuuksien turvaamista, tärkeiden kohteiden vartiointia sekä osallistuivat vihollisen tiedustelu- ja tuhotyöryhmien torjuntaan.

Seuraavaksi puolustaja alkoi vaikuttaa hyökkääjän selustan syvyyydessä oleviin hyökkääjän taistelutoimien kannalta kriittisiin kohteisiin sekä toisen portaan joukkoihin. Tässä tarkoituksessa Su-35-hävittäjät suojasivat Su-24-rintamapommittajien toimintaa vihollisen infrastruktuuria ja ajo-

neuvokuljetuksia vastaan. Ilmatorjunnan ja hävittäjien tukemana suoritettiin vihollisen selustaan kymmenellä Il-76-kuljetuakoneella noin pataljoonan suuruinen laskuvarjomaahanlasku kalustoi-
neen. Maahanlaskun tarkoituksena oli sitoa hyökkääjän toisen portaan joukot taisteluun sekä vaikeuttaa hyökkääjän toimintaa tekemällä iskuja sen johtamispaikkoja ja kriittistä infrastruktu-
ria vastaan.

Johtamiseen käytettiin yhtenäistä automatisoitua tiedustelu- ja tulenjohtoverkkoa. Tämän ansi-
osta tykistön tulenkäyttö nopeutui kolminkertaisesti ja ilmapuolustusmaalitietojen välittäminen
nopeutui viisinkertaisesti. Johtamistoiminnan erityishuomio oli puolustushaarojen välisessä yh-
teistoiminnassa.

Sotaharjoituksen sovellettu vaihe ajoittui toiseksi viimeiseen harjoituspäivään (19.9.), johon käy-
tännössä sisällytettiin yhden päivän aikana kaikki siihen asti harjoitellut asiat. Sovelletussa vai-
heessa Valko-Venäjän ja Venäjän yhteisen joukkoryhmittymän joukot löivät puolustusryhmityk-
seen tunkeutuneen vihollisen vastashyökkäyksin sekä palauttivat taistelujen jälkeen alkuperäisen
ryhmityksen tykistön ja ilmavoimien tukemana. Maalla tapahtuneiden taistelujen lisäksi sovelle-
tun vaiheen taisteluja käytiin myös ilmassa ja merellä.

Maalla ratkaisupuolustustaisteluja käytiin koko kuvitteellisen rintaman leveydellä Valko-
Venäjältä Venäjän Kaliningradiin. Valko-Venäjällä vihollisen hyökkäykset torjuttiin valtioliiton
joukkojen liikkuvana puolustustaisteluna epäsuoran tulen ja rintamailmavoimien tukemana. Ka-
liningradin alueella MTJVPR torjui vihollisen hyökkäykset yhteistoiminnassa ilmarynnäkö-
komppanian ja Itämeren laivaston meritorjuntaohjusjoukkojen kanssa. Myös niiden taistelua
tuettiin epäsuoralla tulella ja rintamailmavoimilla.

Taistelutoiminnan painopistealueella Valko-Venäjällä viholliseen pyrittiin vaikuttamaan paitsi
puolustustaistelualueella myös sen syvyydessä. Tässä tarkoituksessa vihollisen selustaan oli en-
nalta lähetetty tiedustelupartioita, jossa ne paikansivat vihollisen taistelutoiminnan kriittisiä koh-
teita, kuten johtamispaikkoja, polttoaine- ja ampumatarvikevarastoja sekä reservijoukkoja. Edel-
lä mainittujen kohteiden sijaintitiedot välitettiin Strelets-tiedustelu-, johtamis- ja viestijärjestel-
mällä tykistöjoukoille ja ilmavoimille, jotka tulittivat tiedustelupartioiden löytämiä maaleja vihol-
lisen kuluttamiseksi ja sitomiseksi osana myöhemmin käynnistynyttä puolustustaistelualueelle
suunnattua panssari- ja maahanlaskujoukkojen vastahyökkäystä.

Valtioliiton strateginen vastahyökkäys vihollisen lyömiseksi ja menetettyjen asemien takaisin
valtaamiseksi toteutettiin Valko-Venäjän alueelle Läntisen sotilaspiirin panssari- ja maahanlasku-
joukkojen yhteistoimin epäsuoran tulen ja ilmavoimien tukemana. Näistä ensiksi mainitun teh-
tävänä oli yhteistoiminnassa jo puolustustaistelussa olleiden joukkojen kanssa lyödä vastahyök-
käyksellä murtoon päässyt vihollinen sekä vallata takaisin alkuasetelman mukaiset puolus-
tusasemat. Maahanlaskujoukoilla oli kaksi tehtävää. Ensinnä taktisella maahanlaskulla varmistet-
tiin panssarijoukkojen vastahyökkäyksen menestyksen hyväksikäyttö. Toiseksi toisella maahan-
laskulla sidottiin vihollisen toisen portaan joukot ja reservit taisteluun, jolloin ne eivät voineet
vaikuttaa panssarijoukkojen vastahyökkäykseen. Vihollistiedusteluun niin Valko-Venäjän kuin
Kaliningradin alueella käytettiin useita erilaisia lennokkijärjestelmiä.

Vihollisen ilmahyökkäykset torjuttiin valtioliiton joukkojen käytössä olleilla S-300-ilmator-
jutanohjuspatteristoilla sekä maa- ja merivoimien omalla ilmatorjuntakalustolla. Ilmatorjunta-

joukkojen toiminnalle oli ominaista tulitoiminnan jälkeinen tuliasemien vaihto sekä puolustautuminen vihollisen tiedustelu- ja tuhotyöosastojen hyökkäyksiä vastaan. Vihollislentokoneista laukaistuja risteilyohjuksia vastaan toimittiin puolestaan MiG-31BM-torjuntahävittäjien ilmasta ilmaan laukaistavilla ohjuksilla.

Sovelletun vaiheen meritaistelutoiminta oli vaatimatonta muihin taistelutoimiin verrattuna. Sovelletussa vaiheessa Itämeren laivaston korvetti tuhosi Uran-meritorjuntaohjusjärjestelmällä yhden vihollisaluksen.

Aselajijoukoista sovelletun vaiheen vastahyökkäystä tukivat ainakin pioneeri- ja suojelujoukot. Pioneerijoukot edistivät hyökkäävien osien liikettä raivaten miinoitteisiin aukkoja käyttäen muun muassa kauko-ohjattavaa Platforma-M-raivausajoneuvoa. Suojelujoukot tukivat puolestaan taistelevia joukkoja vaikeuttamalla vihollisen täsmäaseiskuja ja vihollisen lennokki- ja tähystiedustelua laskemalla taistelukentälle aerosolipilven. Lisäksi suojelujoukot varautuivat palauttamaan joukkojen taistelukestävyyden valmistautumalla käyttämään kemiallisten aseiden puhdistusvälineitä.

Lisäksi sovelletun vaiheen taistelutoiminnoista on merkillepantavaa seuraavat asiat: Kaikki taistelutoiminnot toteutettiin vihollisen elektronisen häirinnän ja vihollisen tulivaikutuksen alaisena. Vihollisen suorituskykyyn pyrittiin vaikuttamaan elektronisen sodankäynnin (ml. kyber) keinoin. Kaikissa taistelutoiminnoissa maalla ja merellä kiinnitettiin huomiota taistelukykyyn palauttamiseen ja ylläpitoon.

2.4 Toinen tulkinta Zapad-2017-harjoituksesta

Kaikki Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen pidetyt Zapad-harjoitukset (1999, 2009, 2013, 2017) ovat herättäneet huomiota Venäjän naapurimaissa, joissa harjoituksista on tehty erilaisia arvioita ja johtopäätöksiä. Lisäksi jokaisessa Zapad-harjoituksessa on ollut jokin erityinen tapahtuma, jota ei ole lännessä osattu selittää tai sitä ei ole muuten ymmärretty. Vähitellen järjestelmällinen tiedonkeruu, Zapad-harjoitusten, Venäjän ja sen asevoimien muutosten analysointi ovat mahdollistaneet ainakin osittaisten selitysten löytämisen Venäjän asevoimien toiminnalle eri harjoituksissa.⁹⁹

Zapad-17-harjoitus sijoittui ajankohtaan, jolloin Venäjän asevoimareformi oli kokonaisuudessaan miltei valmis: valtion puolustussuunnitelma 2016–2020 oli uusittu, sopimussotilasjärjestelmä oli perustettu sekä yhä käynnissä oleva asevoimien uudelleenvarustamisohjelma oli käynnissä jne. Nämä tekijät vahvistivat strategisen pelotteen kokonaisuutta sekä mahdollistivat Yleisesikunnan testata Zapad-operaation ensimmäistä ja toista vaihetta paljon laajemmassa mittakaavassa kuin aikaisemmin.¹⁰⁰

Liettualainen upseeri ja tutkija Daivis Petraitis on analysoinut jo pidempään Zapad-harjoituksia. Hänen käyttämänsä tutkimusmetodi eroaa useimmista muista sotaharjoitustutkimusmenetelmistä etupäässä siinä, hän että sijoittaa harjoitustapahtumat julkisuudessa kerrottua harjoituskokonaisuutta suurempaan asiayhteyteen. Tässä tapauksessa hän sijoittaa Zapad-2017-

---

⁹⁹ Petraitis, s. 1.

¹⁰⁰ Sama, s. 12.

harjoitustapahtumat Venäjän asevoimien länttä vastaan käytävän sodan, Zapad-operaation viitekehukseen. Lisäksi tutkimusmenetelmän oleellisena osana on se, että Petraitis ei tarkastele Zapad-analyyssissään vain niitä tapahtumia, joiden kerrotaan virallisesti kuuluvan mainitun harjoituksen kulkuun. Virallisten harjoitustapahtumien lisäksi hän kytkee Zapad-analyyysiinsä myös muita niin asevoimien kuin muiden Venäjän viranomaisten toimintoja, jotka hänen perustellun tulkintansa mukaan kuuluvat Zapad-operaation eri vaiheisiin.

Edellä kerrotun perusteella Petraitis tulkitsee, että vuonna 2017 toteutettu Zapad-operaation testi kesti tammikuusta lokakuuhun, ja syyskuussa pidetty Zapad-2017-harjoitus oli vain osa kokonaistestausta.¹⁰¹ Petraitisin tulkinnan mukaan Zapad-17-harjoitus alkoi tammikuussa Läntisen sotilaspiirin operatiivisella harjoituksella. Siihen osallistui noin kaksisataa komentajaa ja esikuntaupseeria. Harjoitukseen sisältyi joitakin taktisia elementtejä, kuten moottoroidun jalkaväen joukkojen ilmakuljetusharjoitus, jonka lisäksi operaation eri vaiheiden testaamiselle asetettiin aikajärjestys. Lisäksi harjoitukseen osallistuneet komentajat esikuntineen määrättiin pitämään joukoilleen yli kaksi tuhatta erilaista taktista harjoitusta virallisen Zapad-17-harjoituksen valmistelujen varjolla.¹⁰²

Muutaman päivän kuluttua sama toistui strategisella tasolla. Harjoitukseen osallistuivat ainakin kaikki sotilaspiirien päälliköt sekä operatiivisten johtoportaiden komentajat ja esikuntapäälliköt. Zapad-17-harjoitukseen liittyen heille kerrottiin todennäköisesti samat tiedot kuin mitä Läntisen sotilaspiirin harjoituksessa oli kerrottu. Tämän lisäksi sotilaspiirien päälliköt sekä operatiivisten johtoportaiden komentajat saivat todennäköisesti tehtäväkseen testata harjoituksen aikana alueellisten siviilipuolustusosastojen sodan aikaista toimintaa.¹⁰³

Ennen virallisen Zapad-17-harjoituksen alkua joukot harjoittelivat Zapad-operaation ensimmäistä ja toista vaihetta sekä peitteeksi luoduissa harjoituksissa että virallisissa valmistavissa harjoituksissa. Näistä valtaosa toteutettiin 3.–7. heinäkuuta ja 4.–19. elokuuta välisenä aikana. Varsinainen Zapad-17-harjoitus pidettiin 14.–20. syyskuuta ja siinä harjoiteltiin etupäässä Zapad-operaation kolmatta vaihetta, massiivista koko kansakunnan voimavaroin tapahtuvaa puolustusta. Harjoituksen yhtenä tarkoituksena oli viestittää lännelle, että sotilaallisen konfliktin sattuessa Venäjä on valmis taistelemaan viimeiseen asti.¹⁰⁴

Petraitisin tulkinnan mukaan monet tosiasiat puhuvat sen puolesta, että suuri osa ennalta ilmoitetuista sotilaallisista toimista heinäkuun alussa (3.–7.7.) ja elokuussa (4.–19.8.), voidaan pitää Zapad-operaation ensimmäisen ja toisen vaiheen kokeilujaksoina. Kyseisen ajan aktiviteetit sisälsivät tavallisten joukkoharjoitusten lisäksi myös erikoiskoulutus- sekä esikunta- ja johtamis-harjoituksia. Molempien jaksojen aikana aktivoitiin eritasoisten esikuntien liikkuvat johtamispaikat ja ne perustivat johtamisyhteydet. Todennäköisesti ensimmäisen vaiheen johtaminen ja jopa viestiyhteydet toteutettiin Andromeda-D-johtamisjärjestelmällä. Toisessa vaiheessa käytettiin Andromeda-D-järjestelmää, jonka lisäksi viestijoukot perustivat kiinteitä ja liikkuvia komento-paikkoja. Harjoitusaiheet ja -aikataulut olivat koordinoituja ja synkronoituja. Pääosa harjoitusyk-

---

¹⁰¹ Sama, passim.

¹⁰² Sama, s. 13-14; V ZVO prošla trenirovka po aviaperebroske vojsk na bolšie rasstojanija. Ria.ru 12.1.2017 klo 13:36.

¹⁰³ Petraitis, s. 14.

¹⁰⁴ Sama.

siköistä oli täysivahvuisia pataljoonan taisteluosastoja ja ne toimivat yhteisoperaatioperiaatteella (niitä tukivat ilmavoimat, elektronisen sodankäynnin joukot, merivoimat jne).¹⁰⁵

Zapad-operaation ensimmäistä vaihetta yllätyshyökkäystä sillanpään valtaamiseksi harjoiteltiin kolmessa lähes samanaikaisesti alkaneissa virallisen ilmoituksen mukaisissa strategisen tason johtopaikkaharjoituksissa. Nämä harjoitukset olivat: Nopean reagoinnin joukkojen johtopaikka-harjoitus, Läntisen sotilaspiirin muodostaman strategisen yhteisjohtoportaan sekä Venäjän läntisen suunnan ilma-avaruuspuolustusosaston johtopaikkaharjoitus.¹⁰⁶

Petraitisin analyysin mukaan Zapad-operaation ensimmäisessä vaiheen taistelutoimet alkoivat pitkän matkan täsmäaseiskulla vihollisen kriittiseen infrastruktuuriin. Käytännössä tämä tehtiin kahden strategisen TU-95MS-pommikoneen todellisella risteilyohjusiskulla Syyriaan. Samanaikaisesti strateginen Smolensk-sukellusvene ampui Barentsinmereltä Granit-risteilyohjuksen 400 km etäisyydellä sijainneelle maalialueelle. Samana päivänä Itämeren laivasto harjoitteli ilmapuolustusta, merialueen eristämistä, sukellusveneiden torjuntaa sekä merijalkaväkijoukkojen siirtojen suojaamista. Lisäksi vallattavaksi aiottuihin kohteisiin iskettiin massiivisilla ilmaiskuilla. Käytännössä tämä toteutettiin Läntisessä sotilaspiirissä ilmasta-maahan kovapanosammunnoilla Kaliningradin, Pihkovon sekä Leningradin alueen harjoitusalueille (5.7.). Välittömästi tämän jälkeen kaksi päivää aiemmin hälytetyt nopean reagoinnin joukot (31. MHLPR, 98. D) aloittivat hyökkäyksen Starie Strugin ja Kislovin harjoitusalueilla vallaten Starie Strugin lentokentän. Lisäksi nopean reagoinnin joukot harjoittelivat tuhotyöryhmien soluttamista vihollisen selustaan. Heti, kun sillanpääasemat oli vallattu, joukot alkoivat kaivautua.¹⁰⁷

Kaliningradin suunnalla Itämeren laivaston ilmavoimat tehostivat toimintaansa Itämeren ilmatilassa muun muassa tukemalla 336. MERIJVPR:n maihinnousua Hmeljovkaan. Yllätyshyökkäys jatkui ja laajeni. Pihkovassa sillanpääasemia pitäneet joukot alkoivat saada vahvistuksia 6.-7. heinäkuuta, jolloin 76. MHLD:sta tuotiin lisäjoukkoja lentokoneilla ja helikoptereilla. Ne laskeutui-
vat vallatulle Starie Strugin lentokentälle. Samanaikaisesti vihollisen selustaan laskuvarjolla toimitetut tiedustelu- ja tuhotyöryhmät aloittivat laajamittaisen tuhotyö- ja väijytystoiminnan. Muut harjoitukseen osallistuneet maahanlaskujoukkojen osat harjoittelivat Pihkovassa tunkeutumista vihollisen selustaan.¹⁰⁸

Petraitisin näkemyksen mukaan yleisjoukot liittyivät nopean reagoinnin joukkojen aloittamaan hyökkäykseen. Leningradin, Niznyi-Novgorodin sekä Moskovan alueen harjoitusalueilla Läntisen sotilaspiirin maavoimien joukkojen tiedustelujoukot harjoittelivat asutuskeskustaistelua. Tämän jälkeen Moskovan alueella harjoittelun aloittivat moottorijalkaväki- ja panssariyksiköt. Ne harjoittelivat niin ikään muun muassa asutuskeskustaistelua. Kaliningradissa tähän hyökkäykselliseen harjoitusvaiheeseen osallistui 11. AK sekä 79. ERMTJVPR.¹⁰⁹

---

¹⁰⁵ Sama, s. 14-15.

¹⁰⁶ Sama, s. 15.

¹⁰⁷ Sama, s. 15-16.

¹⁰⁸ Sama, s. 16-17.

¹⁰⁹ Sama, s. 17.

Omalla harjoituksellaan harjoitusjoukkoja tuki kolme Läntisen sotilaspiirin ohjusrikaatia Iskander-M ja Totška-U-kalustoilla. Samanaikaisesti neljäs ohjusrikaati tuki harjoitusjoukkoja ohjusammunnoilla Kapustin Jarin ampumakenttäalueella.¹¹⁰

Kaikki edellä kuvatut Zapad-operaation ensimmäisen vaiheen harjoitukset johdettiin kansallisen puolustuksen johtokeskuksesta Moskovasta Andromeda-D ja muilla -johtamisjärjestelmillä.¹¹¹

Petraitisin tulkinnan mukaan Zapad-operaation toista vaihetta (saavutetun menestyksen varmistaminen, konfliktin vakauttaminen / päättäminen) harjoiteltiin 7.–23. elokuuta. Tuolloin Läntisessä sotilaspiirissä järjestettiin monia kaksipuolisia toisiinsa synkronoituja nopean reagoinnin joukkojen ja yleisjoukkojen harjoituksia.¹¹²

Operaation toisen vaiheen harjoittelu alkoi ensimmäisen vaiheen tavoin nopean reagoinnin joukkojen toiminnalla. Elokuun 8.–11. päivinä maahanlasku- ja merijalkaväkijoukot pitivät kaksipuolisen harjoituksen Pihkovan ja Kaliningradin alueilla. Pihkovan alueella harjoituksen aiheena oli rykmentin hyökkäys. Harjoitukseen osallistuivat 76. ja 106. MHL D, 31. ja 45. sekä 38. MHLPR. Harjoituksessa yksi pataljoonan taisteluosasto pudotettiin laskuvarjoilla taisteluajoneuvoineen ja se valtasi lentokentän. Toinen pataljoonan taisteluosasto toimitettiin helikopterein vallatulle lentokentälle. Kolmas taisteluosasto suoritti maitse taistelumarssin ja liittyi kahden edellä mainitun pataljoonan taisteluun. Kaikilla hyökkäävillä kolmella pataljoonan taisteluosastolla oli käytössään oman tykistönsä tulituen lisäksi tulituki maavoimailmavoimien pommittajilta sekä helikoptereilta. Harjoituksen miesvahvuus oli 2 500 sotilasta.¹¹³

Samanaikaisesti (9.8.) edellä kerrotun kanssa MERIJVPR ja 7. MTJVR aloittivat kaksipuolisen harjoituksen Kaliningradissa. Kyseisessä harjoituksessa noin 500 merijalkaväkisotilasta yritti ilmatuen turvin vallata moottoroidun jalkaväen puolustamaa sillanpääasemaa. Harjoitukseen osallistui yli 2 000 sotilasta, noin 100 kalustoyksikköä 20 alusta sekä 12 ilma-alusta. Samanaikaisesti Itämeren laivasto ilmavoimaosineen toteutti virallisen ilmoituksen mukaan tuli- ja ilmalähtikiharjoituksen. Myös taistelupioneerit ja elektronisen sodankäynnin joukot osallistuivat harjoituksen tähän vaiheeseen.¹¹⁴

Taistelu vallatuista alueista jatkui. Maajoukkojen taistelua tuettiin ilma- ja rannikkopuolustusjoukkojen taistelulla. Kaliningradin alueella (9.8.) paikallinen rannikkopuolustusrikaati ampui kovapanosammuntoja Bal- ja Bastion-rannikko-ohjusjärjestelmillä. Niin maajoukkojen kuin rannikkojoukkojen taistelua suojattiin ja tuettiin torjumalla S-300-ilmapuolustusjärjestelmillä vihollisen massiivista ilmaiskua. Samanaikaisesti oli käynnissä toinen kaksipuolinen harjoitus edellä mainittujen 336. MERIJVPR:n ja 79. MTJVPR:n (11. AK, Kaliningrad) välillä. Siinä kaikki tehtiin päinvastoin jalkaväen yrittäessä vallata merijalkaväen puolustamia asemia. Harjoitukseen osallistui noin 700 sotilasta ja 40 taisteluajoneuvoa.¹¹⁵

Elokuun 11. päivänä 11. AK:n moottorijalkaväkiyksiköt saivat tukea 79. MTJVPR:n elektronisen sodankäynnin yksiköiltä sen harjoittellessa vihollisen viestiliikenteen häirintää sekä omien

---

¹¹⁰ Sama.

¹¹¹ Sama.

¹¹² Sama, s. 20.

¹¹³ Sama, s. 20-21.

¹¹⁴ Sama, s. 21.

¹¹⁵ Sama, s. 21-23.

joukkojen suojaamista ilmaiskulta elektronisen sodankäynnin keinoin. Vallattujen alueiden puolustus- ja linnoittamisharjoitukset jatkuivat kaikissa eri harjoituksissa ja niitä tuettiin laajasti ilmavoimilla, tykistöllä sekä elektronista sodankäynnin eri muodoilla. Tässä vaiheessa harjoitus laajeni alueellisesti. Läntisen strategisen yhteisjohtoportaan 20.A aloitti kaksipuolisen harjoituksen 3. D ja 114. D välillä. Virallisen ilmoituksen mukaan kyse oli testiharjoituksesta, jossa joukot harjoittelivat hyökkäystä, puolustusta, uudelleen ryhmittymistä sekä taistelun jälkeisiä toimia. Huomioitavaa Petraitisin mukaan on se, että näitä asioita kyseiset joukot tekisivät myös todellisuudessa, jos ne osallistuisivat Zapad-operaation toiseen vaiheeseen. Samat harjoitusaiheet (hyökkäys, puolustus, uudelleen ryhmittyminen jne.) oli havaittavissa myös harjoitusalueilla Moskovassa, Nizhny-Novgorodissa sekä Smolenskin alueilla, missä 1. PsA piti omia harjoituksiaan. Myös panssariarmeijan taisteluharjoituksiin liittyi aktiivinen tykistön, ilmavoimien sekä elektronisen sodankäynnin eri muotojen käyttö. Leningradin alueella puolestaan Läntisen sotilaspiiriin 6. A:n 138. MTJVPR harjoitteli samoja aiheita kuin mitä edellä on kerrottu 20. A:n ja 1. PsA:n harjoitelleen.¹¹⁶

Petraitisin näkemyksen Venäjän ydinasetriadiin kuuluva strategisten ohjusjoukkojen johtoporras osallistui Zapad-operaation toisen vaiheen harjoitteluun aloittamalla niin kutsutut etukäteen suunnitellut harjoitukset. Tällöin 11 ohjusrykmenttiä jakautui taistelupartioihin Venäjän eri alueille harjoittelemaan ohjuslaukaisuja sekä suojautumista vihollisen erikoisjoukoilta. Myös ydinasetriadin meri- ja ilmakomponentit osallistuivat harjoitukseen. Tämä ilmeni muun muassa siten, että sukellusvene Severodvinsk laukaisi Kalibr-risteilyohjuksia ja strategiset pommikoneet partioivat Tyynellämerellä hävittäjien saattamana.¹¹⁷

Petraitisin mukaan, kun yhdistetään kaikki edellä kuvatut aktiviteetit, voidaan havaita, että niistä muodostuu laajamittainen sotatoimi, johon liittyy ydinaseen käytöllä uhkaaminen. Sen avulla pyritään saamaan vastustaja harkitsemaan taistelujen tarpeellisuutta ja saamaan vastapuoli neuvottelupöytään. Kaikkiin maalla tapahtuneisiin Zapad-operaation toisen vaiheen taistelutoimintoihin liittyi puolestaan laaja-alainen ilmatuki, jonka lisäksi harjoituksessa käytettiin myös pitkän kantaman täsmäaseita. Edelleen harjoituksessa testattiin ilmatilan valvontaa sekä alueellista ilmapuolustusta. Kaikkiin edellä mainittuihin toisen vaiheen osaharjoituksiin osallistui Petraitisin laskelmien mukaan yli 27 000 sotilasta, noin 4 200 taistelu- tai muuta kalustoyksikköä, 50 ilmalusta ja 20 laivaa.¹¹⁸

Petraitisin tulkinnan mukaan virallisessa Zapad-2017-harjoituksessa harjoiteltiin Zapad-operaation kolmatta vaihetta kaikkiin voimavaroihin perustuvaa puolustusta sekä siirtymistä ydinasesotaan, mikäli pelote epäonnistuu. Kuten edellisissä vaiheissa, myös tässä vaiheessa harjoiteltiin monia nopean toiminnan joukkojen, yleisjoukkojen, ydinasejoukkojen sekä muiden voimaministeriöiden joukkojen (kansalliskaarti, hätätilaministeriö, rajavartiopalvelu, jne.) toimintoja, joiden kerrottiin olevan ennalta suunniteltuja, mutta jotka eivät olleet yhteydessä Zapad-harjoitukseen. Petraitisin mukaan näiden harjoitusten lähempi tarkastelu kuitenkin osoittaa, että ne olivat toisiinsa nähden koordinoituja ja synkronoituja sekä kuuluivat Zapad-

---

¹¹⁶ Sama.

¹¹⁷ Sama, s. 23.

¹¹⁸ Sama, s. 23-24.

harjoituskokonaisuuteen. Lisäksi niiden harjoitussisältö sopi täysin Zapad-operaation kolmannen vaiheen aiheeseen, puolustustaisteluun kaikilla käytössä olevilla voimavaroilla.¹¹⁹

Myös tässä vaiheessa integroitu johtamis- ja viestijärjestelmä (C3I) oli käytettävissä aina yksittäisestä sotilaasta ylimpään esikuntaan. Kaikki nopean reagoinnin joukot ja yleisjoukot perustivat kiinteiden johtamispaikkojensa lisäksi myös liikkuvat johtamispaikat. Ne työskentelivät reaaliajassa ja käyttivät automatisoituja johtamisjärjestelmiä (Andromeda-D, Poljot-K, jne.). Kyseinen järjestely mahdollisti taistelutoimia johtaneiden esikuntien sijaitsemisen 1 000 jopa 2 000 kilometrin etäisyydellä toisistaan.¹²⁰

Peträitis on arvioinut, että Zapad-operaation kolmannen vaiheen harjoittelun alkuun sijoitettu mannertenvälisen ballistisen Jars-ohjuksen koelaukaisun tavoitteena oli paitsi harjoitella asejärjestelmän käyttöä myös viestiä Venäjän valmiudesta käyttää ydinasetta, mikäli sen valtiollinen olemassaolo olisi uhattuna. Tämän ydinvastaiskua kuvaavan vaiheen aikana Venäjällä alkoi nimettömien pommiuhkausten aalto. Peträitisin mukaan on mahdollista, että viranomaisten kiistämisestä huolimatta, soittoaalto ja sitä seuranneet kymmenien tuhansien ihmisten evakuoinnit liittyivät kokonaisuun puolustuksen harjoitteluun.¹²¹

Peträitis on rekonstruoinut Zapad-operaation kolmannen vaiheen harjoittelun (virallinen Zapad-2017-harjoitus) sen mukaisesti, miten joukot toimivat. Aluksi yleisjoukot valmistautuivat puolustukseen, koska kahden ensimmäisen vaiheen aikana vihollista ei saatu pakotettua neuvottelupöytään ja Nato aloitti laaja-alaisen perinteisin asein käydyn operaation työntäkseen venäläiset pois miehittämiltään alueilta. Toiminta alkoi miltei yhtäaikaaisesti liki 600 kilometrin pituisella kuvitteellisella rintamalla. Kaliningradissa 11. AK:n joukot aloittivat puolustusharjoituksen. Harjoitusta tuettiin ilmavoima- ja ilmapuolustusharjoituksilla. Samanaikaisesti merivoimien erikoisjoukot harjoittelivat puolustusta vedenalaisia tuhotöitä vastaan.

Leningradin alueella Petsengan harjoituskentällä 1 500 moottoroidun jalkaväen sotilasta valmistautui puolustukseen 300 jalkaväen taistelujoneuvon ja panssaroidun ajoneuvon tukemana. Muurmanskin lähellä Pumangin harjoitusalueella 600 merijalkaväkisotilasta valmistautui tykistön ja ilmavoimien tukemana mairinnousun torjuntaan. 6. panssariprikaati 1. panssariarmeijasta siirrettiin Moskovan alueelta Valko-Venäjälle vahvistamaan siellä taisteluharjoitusalueella puolustukseen ryhmittyneitä Venäjän ja Valko-Venäjän joukkoja.

Pohjoinen laivasto ja Itämeren laivasto purjehtivat satamistaan väistöalueille, missä ne harjoittelivat ilmapuolustusta ja puolustusta vihollisen pinta-aluksia vastaan. Sama tehtiin Läntisen strategisen yhteisjohtoportaan 6. ilmaoperaatiojohtoportaan, (6. Ilmavoimien- ja ilmapuolustuksen armeija, 6IIPA) joka siirsi ilma-aluksensa päälentokentiltä väistötukikohtiin. Myös erikoisjoukot harjoittelivat puolustusta. Läntisen strategisen yhteisjohtoportaan suojelujoukot harjoittelivat Lugassa omien joukkojen toiminnan salaamista. Elektronisen sodankäynnin joukot harjoittelivat omien joukkojen suojaamista vihollisen ilmatiedustelulta. Lisäksi ne harjoittelivat yhdessä johtamisjärjestelmäosien (C3) kanssa vihollisen kyber-hyökkäyksien torjuntaa.¹²²

---

¹¹⁹ Sama, s. 27.

¹²⁰ Sama.

¹²¹ Sama, 27-28.

¹²² Sama, s. 28-30.

Ennen omien joukkojen ensikosketusta viholliseen harjoiteltiin etäällä olevaan viholliseen vaikuttamista uusilla taktisilla elementeillä helikopteriväijytyksillä ja maavoimien ohjusrikaatiin Iskander ja Totška-U-ohjusten iskuilla. Petraitisin tulkinnan mukaan tähän harjoitusvaiheeseen liittyi myös todellisia taistelutoimia, joiksi hän tulkitsee Välimerellä tapahtuneet Veliki Novgorod ja Kalino sukellusveneistä tehdyt Kalibr-risteilyohjuslaukaisut todellisiin maaleihin Syyriassa. Nopean reagoinnin joukot hidastivat vihollista tekemällä iskuja sen selustassa, pudottivat laskuvarjoilla tuholaisosastoja, etsivät maaleja pitkän matkan täsmäaseisuille ja ylipäättään tekivät kaikkea sellaista, mikä hidasti ja vaikeutti vihollisen toimintaa. Taistelukunnon ylläpitoa ja palautumista taistelusta harjoiteltiin evakuoimalla ja korjaamalla taisteluajoneuvoja kenttäoloissa sekä täydentämällä joukkoja.¹²³

Kun vihollinen saatiin pysäytettyä ja sidottua puolustustaisteluihin, alkoivat vastahyökkäysvalmistelut. Heti, kun tilanne salli, alkoivat hyökkäystoimet Leningradin alueelta Kaliningradiin ulottuvalla alueella sekä Valko-Venäjällä. Virallisessa Zapad-2017-harjoituksen toisessa vaiheessa nähtiin aktiivisia vastahyökkäystoimia.

Vastahyökkäysvaiheen käynnistyessä tapahtui Venäjällä nimettömien pommisottojen toinen aalto. Niiden seurauksena kansalliskaarti ja muut voimaministeriöt etsivät pommeja kohteista, jotka sijaitsivat etupäässä Länsi- ja Etelä-Venäjällä. Lisäksi etsintöihin ja kohteiden varmistustoimiin osallistuneet joukot toteuttivat todellisia evakuoiteja etsinnän alaisista kohteista. Evakuointi- ja etsintäluvut ovat vaikuttavia: yli 200 000 henkeä evakuoitiin ja yli 700 kohdetta tarkastettiin. Tästä on tehtävissä se johtopäätös, että Venäjä simuloi tilannetta, jossa Nato samalla, kun se torjuu Venäjän menestyksestä vastahyökkäystä, vastasi siihen monilla iskuilla syvälle Venäjän alueelle.¹²⁴

Petraitisin tulkinnan mukaan Venäjä vastasi Naton toimiin rajoitetulla ydinaseiskulla. Sitä kuvattiin Iskander-laukaisulla Kapustin Jarin -ampumakenttäalueella, Plesetskissä tapahtuneella Jars-ohjusjärjestelmän laukaisulla sekä strategisen Tu22M3-pommikoneen lennolla Baltian ja Norjan läheisyydessä. Nimettömiä pommisottoja tuli edelleen. Kansalliskaarti ja muut voimaministeriöt jatkoivat kohteiden tarkistamista ja ihmisten evakuoimista mahdollisten pommien varalta. Kaiken kaikkiaan ensimmäisten pommisottojen jälkeen lokakuun puoleenväliin mennessä yli 2 460 kohdetta oli tarkastettu 170 kaupungissa, jonka lisäksi prosentti Venäjän väestöstä (1 400 000) oli evakuoitu. Petraitisin näkemyksen mukaan tämä on täsmälleen se tilanne, mihin Venäjä voisi joutua, jos ydinaseita käytettäisiin.¹²⁵

Virallisen Zapad-2017-harjoituksen jo päättyttyä lokakuun 26. päivänä kansallisen puolustuksen johtokeskuksessa pelattiin Zapad-operaation kolmannen vaiheen pahin vaihtoehto, massiivisen molemminpuolinen ydinaseen käyttö. 26. lokakuuta Venäjän kansallinen turvallisuusneuvosto piti kokouksen. Todennäköisesti kokouksen jälkeen turvallisuusneuvosto siirtyi kansallisen turvallisuuden johtokeskuksen tiloihin, jossa ylipäällikön johdolla harjoiteltiin päätöksentekoa ydinaseiden käytöstä. Samana iltana Venäjän ydinasetriadi imitoi massiivista ydinaseiskua laukaisemalla yhtäaikaaisesti mannertenvälisen ohjuksen Plesetskistä, kolmesta sukellusveneestä Barentsin ja Ohotan meriltä sekä risteilyohjuksen strategisesta pommikoneesta. Tämän jälkeen

---

¹²³ Sama, s. 30-31.

¹²⁴ Sama, s. 31.

¹²⁵ Sama, s. 32.

ilmoitettiin, että ohjukset osuivat maaleihin tuhansien kilometrien päässä. Onnistuneiksi kuvatut strategisten ohjusten laukaisut päättivät harjoituksen. Seuraavana päivänä puolustusministeri Šoigu ilmoitti, että Zapad-harjoituksen tavoitteet saavutettiin.¹²⁶

---

¹²⁶ Sama, s. 32-33.

3 ARVIO VENÄLÄISEN SOTAHARJOITUKSEN RAKENTEESTA, VENÄJÄN ASEVOIMIEN JOUKKOJEN KÄYTÖSTÄ SEKÄ TOIMINTATAVOISTA ZAPAD-2017-HARJOITUKSEN PERUSTEELLA

3.1 Arvio venäläisen sotaharjoituksen rakenteesta

Venäläinen sotaharjoitus voidaan jakaa kahteen kokonaisuuteen: valmistavaan sekä sotaharjoitusvaiheeseen. Strategisen harjoituksen ollessa kyseessä valmistava vaihe alkaa noin puoli vuotta, yhdeksän kuukautta ennen varsinaista harjoitusta ja kestää käytännössä aina sotaharjoitusvaiheen alkuun saakka. Nimensä mukaisesti valmistavan vaiheen aikana lähestyvään sotaharjoitukseen osallistuvat joukot valmistautuvat tulevaan harjoitukseen. Tätä varten sotaharjoitukseen osallistuvien joukkojen komentajat ja esikunnat saavat harjoituspuhutteluissa oman toimintansa kannalta tarvittavat ohjeet ja käskyt muun muassa tarpeellisten maastontiedustelujen suorittamiseksi. Lisäksi valmistavan vaiheen aikana sotaharjoitukseen osallistuville joukoille pidetään lukuisia sotaharjoitukseen valmistavia harjoituksia. Zapad-2017-harjoituksen valmistavassa vaiheessa erityinen painopiste oli johtamistoimintaan liittyneissä valmisteluissa ja testaamisessa.

Varsinainen sotaharjoitusvaihe kestää yleensä noin viikon. Hyvin usein sotaharjoitusvaihetta edeltää harjoitusjoukkoon kohdistuva yllätyksellinen taisteluvalmiustarkastus, josta on luonnollista siirtyä sotaharjoitusvaiheeseen. Se jakautuu yleensä kahteen osaan. Zapad-2017-harjoituksessa sotaharjoitusvaiheen ensimmäinen osa oli kolmipäiväinen ja jälkimmäinen osa oli nelipäiväinen ja siihen lukeutui myös noin puolentoista vuorokauden mittainen huolto- ja paluumarssivaihe harjoitusjoukkojen kotivaruskuntiin. Todennäköisesti sotaharjoitusvaiheen ensimmäisen osan aikana opetellaan ja harjoitellaan muodollisin koulutusmenetelmin sotaharjoituksen opetustavoitteen mukaisia asioita. Sotaharjoituksen jälkimmäisessä vaiheessa testataan ja harjoitellaan käytännössä sotaharjoitusvaiheen aikana opeteltuja asioita sovelletun koulutuksen periaatteiden mukaisesti.

3.2 Arvio Venäjän asevoimien joukkojen käytöstä sekä toimintatavoista

Venäjän ja Valko-Venäjän puolustusministeriöiden Zapad-2017-harjoituksesta julkaisemien uutisten perusteella edellä mainittujen maiden muodostama valtioliitto harjoitteli kyseisessä sotaharjoituksessa sodankäyntiä sellaista vihollista vastaan, jolla oli liikkuvat ja tulivoimaiset maavoimat ja erittäin tulivoimaiset ilmavoimat. Tämän lisäksi vihollinen käytti valtioliiton vastaisessa aggressiossa merivoimakomponenttia, risteilyohjuksia ja elektronisen sodankäynnin eri muotoja sekä verkkohyökkäyksiä. Harjoitusuutisoinnista muodostettavan viholliskuvan perusteella Venäjä ja Valko-Venäjä harjoittelivat Zapad-2017-sotaharjoituksessa yhteisvoimin käytävää sodankäyntiä puolustusliitto Natoa vastaan.

Tänä päivänä venäläiset sotaharjoitukset alkavat usein harjoitusjoukkojen yllätyksellisellä taisteluvalmiustarkastuksella. Se on tilanteeseen sopiva ja tarkoituksenmukainen tapa aloittaa sotaharjoitus. Hyvin pian taisteluvalmiustarkastuksen alettua, oli kyseessä mikä tahansa puolustushaara, harjoitusjoukot siirtyvät varuskunnista väistöalueille. Siellä esikunnat ja joukot harjoittelevat tulevaan tehtäväänsä liittyviä asioita.

Väistöalueilta maavoimien joukot siirtyvät sotaharjoitusvaiheen harjoitusalueille siten, kuin heidät on suunniteltu siirrettävän sen operaatiosuunnitelman mukaiseen taistelutehtävään, mitä kyseisessä sotaharjoituksessa kulloinkin harjoitellaan. Täten maavoimien siirtyminen harjoitusalueelle voi tapahtua monella eri tavalla, esimerkiksi joukon omalla kalustolla tai juna- sekä lentokuljetuksin. Maahanlaskujoukot siirtyvät väistöalueiltaan harjoitusalueille useimmiten joko helikopteri- ja lentokonekuljetuksin (maasta maahan) tai laskuvarjopudotuksin. Joissain tapauksissa maahanlaskujoukot siirtyvät harjoitusalueilleen niin kutsutulla taistelumarssilla (tilanteenmukainen jalkamarssi). Sotaharjoituksiin osallistuvat merivoima- ja ilmavoimaosat siirtyvät rauhajan sijoituspaikoistaan väistöalueilleen tai -tukikohtiin, joista käsin ne suorittavat sotaharjoitukseen liittyviä sotatoimia.

Venäläisten maavoimajoukkojen (yleisjoukkojen) puolustukseen ryhmittäminen voi tapahtua kahdella eri tapaa riippuen siitä, kuinka paljon joukoilla on aikaa käytettävänä ennen taisteluiden alkua. Mikäli valmistautumisaikaa on riittävästi, linnoittajajoukot valmistelevat tärkeimpiin suuntiin ryhmittäville joukoille puolustusasemat. Muussa tapauksessa joukot kaivautuvat ja linnoittavat itse asemansa. Yleisjoukkojen keskitysmarsseja sekä puolustukseen ryhmittämistä suojataan ilmatorjunnalla ja ilmavoimilla. Tämän lisäksi suojele- ja elektronisen sodankäynnin joukot suojaavat yleisjoukkojen puolustukseen ryhmittämistä. Ensimmäiset vaikeuttavat vihollisen tutka- ja tähtystiedustelua laskemalla puolustusryhmitysalueelle näkyvyyttä rajoittavan aerosolipilven. Jälkimmäinen puolestaan vaikeuttaa elektronisen häirinnän keinoin vihollisen puolustusalueelle suuntaamaa lennokkitiedustelua.

Venäläisen puolustustaistelun ominaisuuksia ovat syvyys, aktiivisuus sekä voimakkaan tulituen käyttö. Viholliseen pyritään vaikuttamaan jo ennen puolustukseen ryhmittyneiden joukkojen taistelukosketusta. Tässä tarkoituksessa vihollisen syvyyteen lähetetään tiedustelu- ja tuhotyöpartioita sekä lennokkeja. Molempien ensisijaisena tehtävänä on etsiä ja paikantaa vihollisen toiminnan kannalta kriittisiä kohteita, kuten johtamispaikkoja, varastoja sekä joukkojen ryhmitysalueita. Paikannettuihin maaleihin vaikuttamiseksi tiedustelu- ja tuhotyöpartiot sekä lennokit lähettävät maalitiedot digitaalisesti tehtävänannosta riippuen joko aluevastuussa olevalle taistelun johtopaikalle tai alueelle vaikuttamaan kykeneville tulyksiköille esimerkiksi Iskander-ohjusrikaateille. Taistelun vaiheesta riippumatta viholliseen kohdistetun tulivaikutuksen tehoa tiedustellaan tiedusteltavan kohteen tai alueen etäisyydestä riippuen joko lennokeilla tai Su-24MR-tiedustelukoneilla.

Puolustukseen ryhmittyneiden joukkojen taistelua tuetaan voimakkaalla tykistön ja ilmavoimien tulella. Hyökkäävän vihollisen toimintavapauden riistämiseksi sen ensimmäisen portaan reservit ja toisen portaan joukot sidotaan taisteluun maahanlaskuin ja koukkauksin. Murtoon päässyt vihollinen pysäytetään joko moottoroidun jalkaväen vastahyökkäyksin tai sitomalla vihollinen taisteluun taktisella maahanlaskulla. Molempiin murrorajoitukseen liittyä voimakas tulituki.

Moottoroidun jalkaväen sekä panssarijoukkojen vastahyökkäykset ovat oleellinen osa venäläistä puolustustaistelua. Vastahyökkäyksillä lyödään puolustusasemiin tunkeutunut vihollinen ja luodaan edellytykset omien joukkojen alkuperäisaselman palauttamiselle. Vastahyökkäyksiä tuetaan voimakkaalla epäsuoralla ja ilmavoimien tulella. Mikäli mahdollista, myös merivoimakomponentti tukee tulellaan maavoimien taistelua. Vastahyökkäyksen onnistumisen maksimoimiseksi

si vihollisen taistelussa olevan joukon reservit sekä seuraavan portaan kärki sidotaan taisteluun samoin menetelmin kuin edellä on kerrottu toimittavan puolustustaistelujen yhteydessä.

Venäläiset arvioivat, että vihollinen pystyy paikantamaan puolustustaisteluja tukevien perinteisten raskaiden aseiden tuliasemat pian sen jälkeen, kun nämä ovat avanneet tulen. Konventionaalisten raskaiden aseiden taistelujenaikaisen toiminta-ajan maksimoimiseksi ainakin epäsuorantulen ja ilmatorjunnan tuliyksiköt vaihtavat tulitoiminnan ohessa toistuvasti tuliasemia. Sama toimintaperiaate on myös puolustustaisteluihin osallistuvilla panssarivaunuilla. Ne toimivat kolmen vaunun ryhminä ja käyttävät niin kutsuttua ”karusellitekniikkaa”. Siinä yksi vaunu tulittaa, toinen vaunu siirtyy uuteen tuliasemaan ja kolmas vaunu valmistautuu tulittamaan uudesta tuliasemasta. Periaatteessa puolustustaisteluja tukevat taisteluhelikopterit noudattavat samanlaisia taistelutekniikkaa kuin panssarivaunut. Niille on tehty puolustustaistelujen tukemista varten monia laskeutumiskoikoja puolustuksessa olevien joukkojen selustaan, josta helikopterit nousevat ilmaan tulittamaan ohjus- ja tykkiasein 500 - 5 000 metrin etäisyydellä olevia maaleja. Tulitehtävän jälkeen ne laskeutuvat eri paikkaan, kuin mistä nousivat vasta päättyneeseen tulitehtävään.

Sotatoimialueella keskeisimpien johtamispaikkojen vartioinnista vastaa sotilaspoliisi. Muualla sijaitsevien valtiollisesti tärkeiden kohteiden vartioinnista vastaavat ainakin kansalliskaarti ja sisäasiainministeriön joukot. Asevoimat osallistuu valtiollisesti tärkeiden kohteiden suojaamiseen toteuttamalla kyseisten kohteiden ilmapuolustuksen.

Venäläiselle sotilasjohtajille opetetaan nopeaa aikakriittistä päätöksentekoa. Tällöin johtamisessa korostuu reaaliaikaiseen tilanekuvaan perustuva johtaminen. Sen mahdollistavat eritasoisissa esikunnissa olevat salatut, digitaaliset johtamisjärjestelmät, joilla päätöksentekijöille voidaan välittää heidän tarvitsemiaan tietoja aina yksittäisestä taistelijasta tai vihollisen selustassa operoivasta lennokista alkaen. Venäläisen käsityksen mukaan nopean ja reaaliaikaisen johtamisen ohella menestyksekkään sotatoimen edellytyksenä on kyky johtaa yhdenaikaisesti kaikkien puolustushaarojen toimintoja.

Venäjänsä asevoimien joukkoja koulutetaan sotaharjoituksissa lähiajan sotakokemuksiin perustuen niin lähellä sodanajan olosuhteita kuin se vain on mahdollista. Sotaharjoituksissa taistelussa olevia joukkoja koulutetaan toimimaan voimakkaan vihollistulen, erityisesti voimakkaan ilmapuhollisen vaikutuksen alaisena. Yhtä lailla Venäjän asevoimien sotaharjoituksissa kiinnitetään jatkuvaa huomiota siihen, että vihollisen toiminnan oleellisena osana on voimakas elektroninen häirintä. Menestyksekkään oman toiminnan takaamiseksi Venäjän asevoimien joukkoja koulutetaan sotaharjoituksissa puolustushaarasta ja taistelujen vaiheesta riippumatta jatkuvasti huolehtimaan niin sotamateriaalin kuin sotilaiden fyysisen ja psyykkisen taistelukyvyyn ylläpidosta ja palauttamisesta.

LÄHTEET

Kirjallisuus, artikkelit

Johnson Dave, Zapad-2017 and Euro-Atlantic security. NATO REVIEW magazine, 14.12.2017.

Norberg Johan, Military Exercises and Russian Fighting Power 2009-2016. Military Exercises: Political Messaging and Strategic Impact. Editors: Beatrice Heuser, Tormod Heier, Guillaume Lasconjarias. NATO Defence College. Kirjoittaja on Ruotsin maanpuolustustutkimusinstituutin apulaistutkimusjohtaja.

Norberg Johan, Training for War. Russia's Strategic-level Military Exercises 2009-2017. FOI 2018.

Petraitis Daivis, The Anatomy of Zapad-2017: Certain Features of Russian Military Planning. 2017-2018 Lithuanian annual strategic review, volume 16. Kirjoittaja on Liettuan kansallisen puolustusministeriön kansainvälisten suhteiden ja operaatioiden apulaisosastopäällikkö.

Verkkosivut (kotisivut)

BBC, bbc.com.

Euronews, euronews.com.

Independent, independent.co.uk.

Nordic Business Insider, nordic.businessinsider.com.

RIA Novosti, ria.ru.

TASS, tass.ru.

Valko-Venäjän puolustusministeriö, mil.by.

Venäjän puolustusministeriö, mil.ru.

LIITTEET

LIITE 1: TULKINTA VIRALLISISTA ZAPAD-2017 TAPAHTUMISTA 14.9.2017 (1)

LIITE 1: TULKINTA VIRALLISISTA ZAPAD-2017 TAPAHTUMISTA 15.9.2017 (2)

LIITE 1:TULKINTA VIRALLISISTA ZAPAD-2017 TAPAHTUMISTA 16.9.2017 (3)

LIITE 1:TULKINTA VIRALLISISTA ZAPAD-2017 TAPAHTUMISTA 17.9.2017 (4)

LIITE 1:TULKINTA VIRALLISISTA ZAPAD-2017 TAPAHTUMISTA 18.9.2017 (5)

LIITE 1:TULKINTA VIRALLISISTA ZAPAD-2017 TAPAHTUMISTA 19.9.2017 (6)

LIITE 2: D. Petraitisin tulkinta Zapad-2017-harjoituksesta: Tammikuu 2017 (1)

LIITE 2: D. Petraitisin tulkinta Zapad-2017-harjoituksesta: Heinäkuu 2017 (2)

LIITE 2: D. Petraitisin tulkinta Zapad-2017-harjoituksesta: Elokuu 2017 (3)

LIITE 2: D. Petraitisin tulkinta Zapad-2017-harjoituksesta: Syys-, lokakuu 2017 (4)

Maanpuolustuskorkeakoulu

Sotataidon laitos

PL 7

00861 HELSINKI

ISBN 978-951-25-3065-6 (PDF)

ISSN 2343-0753 (verkkojulkaisu)

Puolustusvoimat
mpkk.fi